

G
M
B
E
R
6

ROMAAN

No

13

*Kolonel J. ROSKA,
E. W. Kaitselidu ülem.*

AR
K. Krotzfeldt
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

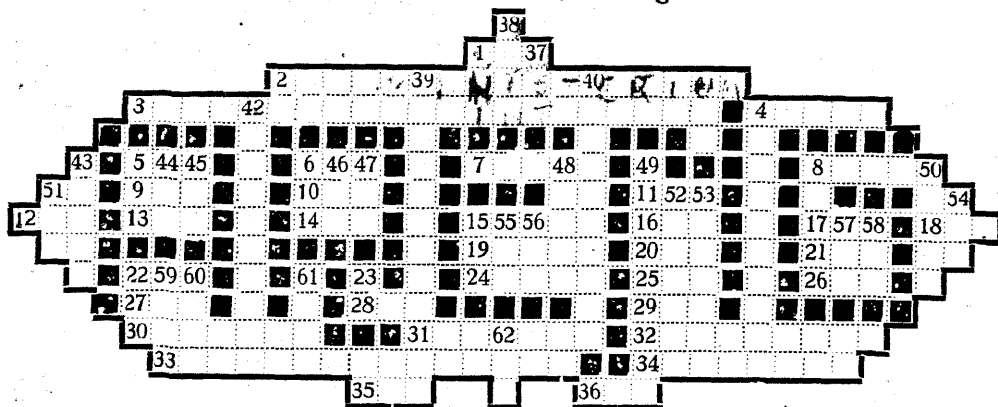
SP
4591

**KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG”
TALLINN, 1927. A. VI. AASTAKÄIK.**

Hindmõistatus

Nr. 13 (127).

Ristsõnademõistatus.
Kokkusednud Arn. Tomingas.

Sõnade tähendused.

Pahemalt paremale.

Ülewalt alla.

1. Aiawili. 2. Riigiasutus. 3. Endine kõrgem waimulik Eestis. 4. Erakorraline märguanne. 5. Mida näitleja peab hästi oskama. 6. Kehaosa. 7. Traditsioon, harjumus, etikett. 8. Wald Wiljandimaal. 9. Planeet. 10. Tõuseb maast ja metsast. 11. Wankri-, ka auto osa. 12. Pinnamõõt. 13. Wankriosa. 14. Pruukimata, tarwitamata. 15. Eluase 16. Riigikoguliige. 17. Kordamisküsimus 18. Märg maakohht. 19. Kuulus sportlane. 20. Nõusolekut tähendaw sõna. 21. Enesekohane asesõna. 22. Ühe tundud kaub.-tööst. ettewõtte nime algtahed. 23. Kindlaksmääramata ajamõõt. 24. Hinnalise karusnahaga loom. 25. Kaante wahel kinnitatud ametlikkude paberite kogu. 26. Kaswab silmal. 27. Nimi piiblist. 28. On igas sepikojas. 29. Naisterahwa nimi. 30. Hobuse liik. 31. Wald Wiljandimaal. 32. Hingeline awaldus (tegasõnas) 33. Poliitiline tõõliste liit. 34. Tants. 35. Närw. 36. Tõgeda iseloomuga inimene.	1. Kosutab pärast wäsimust. 4. Asutus, mille liigeteks on suuremad tööstusettewõtted. 5. Mitte wõõras. 6. Taim. 8. Koht, kus ei pääse sisse ega wälja, edasi ega tagasi. 15. Meesterahwa nimi. 22. Wahesõna, (wõrdub sõnale kuid). 37. Eesti kirjanik. 38. Puuwili Lõuna-Eesti murrakus. 39. Warjurikas maakohht. 40. Wanal ajal. 41. Ürgaegne kodulooma nimi. 42. Kaitseasutuse nimetus E. W. esimestel aastatel. 43. Autu inimene. 44. Toiduaine. 45. Murumaa. 46. Hea kordaminek. 47. Lugupeetud inimene. 48. Nimetatakse ema mõnes perekonnas. 49. Saadakse marjadest. 50. Ilmajagu. 51. Wedeliku nõu. 52. Kogu koduloomi. 53. Õpetatakse igat noorsõdurit. 54. Elektitakistuse ühik. 55. Lõha tugi. 56. Pelgur. 57. Perekonna pea. 58. Näitaw asesõna. 59. Wald Pärnumaal. 60. Wereimejaloomi. 61. Linn Saksamaal. 62. Maa sisse löõdud post.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, märgusõna all „Hindmõistatuselahendus“ kuni 15. augustini. Lahendusi wõib saata mitu ühes ümbrikus ehk panna „Romaani“ talituse (Müürirõhke tän. 16) sissekäigu juures asuwasse kirjakasti. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaani“ nr. 17 (131).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) 1 aastakäik „Romani“ 1923 a. ilukõltes; 2) O. Luts — **Tootsi pulm**; 3) Aino Kallas — **Wõõras wõrl**.

„Romaani“ talitus.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Arnold Bennett: Tuhande rõõmu linn. — Maksim Gorki: Rohulagendikul. — F. Robl: Ema ja poeg. — Sheigi pea. — O. Grossschmidt: Võrede taga. — B. Alma: Ristikheinaleht. — Ed. Wöhrmann: Terwitus. — H. Rikand: Wana wäraw. — H. Wühner: Mesilased. Luise Westkirch: Libahunt. — Fr. Lehne: Tuli südames. — Tõtt ja nalja.

Nr. 13 (127)

Juuli 1927

VI aastakäik.

Tuhande rõõmu linn.

Inglise kirjaniku Arnold Bennett'i romaan.

4

Rivers tõmbas ettemaatlikult musta katte pealt.

„See on just niisugune must riie, nagu seda fotograafid tarwitavad,“ tähendas ta.

„Õigus,“ lausus Carpentaria.

Surnu silmad olid kinni. Ta oleks mõinud sama hästi ka magada — see iseäralik jäämus, mille hing oli lahkunud ja mis pidi muutuma tolmuks.

„Maene pois,“ mõtles Carpentaria, „kord oli ta elus, tal olid oma huvid, arvatavasti ifegi omad hired, ja ta uskus, et tal on oma-jagu tähtsust maailma jaoks.“ Surnu mõjus Carpentaria peale kurnastawalt, kuna noor arst sugugi mitte kurb ei olnud, waid wastu-otksa: väga hurwitatud oli.

„Muu seas lõõk pähe,“ tähendas ta ja otjastas Carpentariale muhku, mille ümber oli näha wähe tardunud werd.

„Kas sellest wõis jatkuda?“ päris Carpentaria.

„Ei tea. Wõib olla. Rigor on erakorraliselt selge.“

„Rigor?“

„Surnumardumus. Issand Jumal!“

Arst ajas enese järsku püsti, heitis pilgu korjusele ja siis Carpentariale.

„Issand Jumal!“ kordas ta.

„Mis on!“

Arst ei wastanud, waid katsus surnu pahe-mat kätt üles tõsta. Ta ei suutnud seda ilma, kui pidi kogu surnu keha üles tõstma. „See on väga hurwitaw,“ ütles ta.

„Mis see tähendab?“

Jälle ei wastanud Rivers. Selle asemel mõttis ta taskust kella ja hoidis ta korjuse kõrwa wastu.

Korjus tufatas, ta pea liigutus taja, ja üks silmalaug kerkis kahetsanditu tolli wõrra.

„Kas näete? Teil on õnne,“ ütles arst.

„See on katalepsia. See on kõik, äkiline nõrk müra kõrwa ääres muudab wahel kõik.“

„Siis pole ta sugugi surnud,“ ütles Carpentaria.

„Ta on sama wähe surnud kui Teie wõi mina. See on waid katalepsia, mille on tekitanud nähtawasti lõõk pähe. Kindlasti oli ta aga enne seda suures äreruses, ning on üldse melan-koolia all kannatamised. Mu armas mr. Carpentaria, on olemas ainult üks kindel surmatunnus, ja see on kõdunemine. Mitmesugused haigused sarnanewad surmale, kuigi mitte just paljud ei sarnane surmajahedusele, nagu katalepsid. Wõtke ta käsi pihku. Ta on jääkülne.“

„Ja kui kauaks jääb ta sellesse seisukorda?“ küsis Carpentaria rõõmsa kergendusega.

„Kuni Te mulle toote muustubafat. Muus-tubaf on neil juhtumustel kõige parem abinõu.“

„Ja pärast seda on ta jälle täitsa terve?“

"Jah, ühe või kahe päeva jooksul."

"Kas ta mäletab eelmisi juhtumusi?"

"Muidugi. Kas toon mina muustubaka —"

"Toon kohe," ütles Carpentaria ja jooksis minema.

11. Esu ärfamine.

See oli esmaspäeva hommikul kell pool seitse. Enam kui kolmkümmend tundi oli möödunud ajast, mil noor Rivers alanud oli kataleptilise haige elluäratamisega. Ja alles nüüd õnnestus ta töö, mis oli kujunenud erakorraliselt raskeks ja pikalduks. Pikkade walvaniste kestel pühapäeva õöl ja päikesepaistelisel esmaspäeva hommikul oli ta aru saanud, et see haigus (kui kataleptiat üldse tohitakse nimetada haigusel) on igati vastolus arstiteaduslikkude õpperaamatute ja ka kõige nooremagi arsti teadusliku tagawara. Aga lõpuks õnnestus ahi ometi, kuigi mitte kuulsa ninatubaka abil, mille Carpentaria pika otsimise järgi ühelt oma kontrapasimängijalt oli saanud.

Patient lebas elusalt ja täie teadmisega, kuigi ta end veel liigutada ei saanud ja ka rääkida ei jaksanud, Carpentaria magabistoa leentoolis; esialgu oli ta veel täielik mõistatus. Ta olemasolu tähendas kõigi elushingede jaoks sügawaimat saladust, erandiks olid waid arst ja muusik. Ja nüüd soovisid mõlemad, et mees, kelle nad maapealsele elule tagasi wõitnud, kõneleks ja uuele ära seletaks laupäewa õhtu ja pühapäewa õö saladused. Carpentaria, kes end oma mündriks oli rüetunud, ootas, kell käes, sest juba poole tunni pärast pidi tema juhatusel algama päewane kontsert Hommikuma aedades. Miski ei tohtinud segada Carpentaria esinemist ilutulestatud muusikatemplis. Ta oli oma huwid poolde suhtes, oma uudishimu Ham't tegude wastu, oma inspektiooni-käigud ja ifegi ühe proowi ohwerdanud sellele kataleptikule. Aga kontserti enmast sajatuhande pealkiulajaga ei tohtinud ta ifkagi ohwriks fanda.

"Teie olete siis Capentaria," pomises patient ja puututas huultega oma sooja piima.

Ta näis olewat umbes wiekümneaastane mees, ta juuksed olid halliks, ja ta kandis halli habet; wiimase fawwad olid ifegi walgemad kui ta juuksed. Ta silmist kõneles mehe ilme, kes aru saab, et elu pole waid lihtne nali. Ta käed silitasid närwilikult tooli leeni. "Jah," ütles Carpentaria, "ja Teie?"

See oli esimene küsimus, mille ta julges esitada oma mõistatusle, aga mõistatus ei pannud seda tähelegi.

"Teie ütlete, ma olla oliud mahamaetud, ja Teie olla mu jälle wälja toonud," jatkas ta.

"Jah," ütles Carpentaria entusiastlikult ja kirjeldas ta ärawiimist, kadumist ja feha uuesti päewaforrare fertimist pühapäewa õöl.

"Arwan, et oleksin pidanud tõesti surema, kui oleksin pidanud jääma üksi?" küsis mõistatus arstilt.

"Kahlemata," ütles Rivers. "Kahlemata," fordas ta.

Mõistatus pööris wihafelt Carpentaria poole:

"Miks — terwe inimõistatuse juures — ei wõinud Te mind rahule jätta?"

Näis, nagu wihkaks ta Carpentariat, mida ifegi kõige julmem jantaafia ei suudaks rahuldada. "Mina — mina mõtlejin," kogeles Carpentaria, kes oli hõmmastunud ja ei leidnud õiget wastust.

"Nähtawasti mõtlejite, et teete midagi wäga tarka," jatkas mõistatus.

"Tahtjin ainult —"

"Jah muidugi," ütles mõistatus. "Selle kõige peale ei mõtelnud Te tooford sugugi."

Rivers ja Carpentaria wahetasid pilgu, milles nad teineteisele teatasid, et mees on haige ja temaga tulla ka sellekohafelt fonelda..

"Kas tõesti, mr. . ." algas Carpentaria.

"Kutstuge mind Jettamiks," ütles haige wahele. "See pole küll minu nimi, aga ta farnaneb mu nimele tuutawalt."

"Nii siis. mr. Jettam —"

"Mitte põrmugi," ütles mr. Jettam ja aias enese toolil firgu. "Seal olin ma ford meeldiwalt furnud, pime ja furt igaweseks igasugu rumaluste, wastituste, kuritegude ja jälituste suhtes — ja seal tulete Teie ja toote mu lihtjalt tagasi! Kas on Teie arwamine maailmast ja eriti Ingliismaalt nii hea, et oletada wõite, nagu oleks jin igal inimesel maapeal parem olla kui ma=al? Kuidas olete oma praegusele seisukohale ja praeguse wanadusse jõudnud, kui Teie weel ei tea, et inimene, kes on ford armsalt furnud — ei taha ometi uuesti jälle elus olla? Näib, nagu oleks Teie oma selga koormanud wastutuse, hirnja wastutuse, et annate mu elule tagasi, ilma et selle peale ife tõsijelt oleks mõtelnud. Ja ma usun tõesti, Teie loodate weel, et peaksin tänuilf olema. Tänuilf!"

"See oli mu fohus —" julges Carpentaria wastu waielda.

"Muidugi, see puudus weel, ka selle sõna peate Teie me westluse fanda. Arwan juba ette. Ja miks oli see Teie fohus? Kes ütleb, et see Teie fohus oli? Millise autoriteedi wõite Teie mulle platfji tuua, et selleks teha, et see Teie fohus oli? Ei ainuifki. Ei ainuifki! Minu seletus Teie ülespidamisele on see, et Teie,

nagu enamik inimesi üldse, püüate oma nina asjusse toppida, mis Teisse sugugi ei puutu. Teie ei saa lihtsalt teiji rahule jätta."

Lõpuks pidi Carpentaria naerma. Ta tundis Jetsam'i vastu teatud poolehoidu.

"Mõin Teilt aimult wabandust paluda," ütles ta. "kuigi sellest mingisugust kasu ei ole. Mis on sünninud, seda ei saa me enam olematuks teha. Aga sellegipärast palun ma Teilt wabandust. Waadake, kui ma Teid wiimane kord elusana nägin, olite Teie purjus, nii põbrafelt joobnud — —"

"Ma polnud sugugi mitte purjus," ütles mr. Jetsam. "Ja et Teie wõimatu olite sellest tõsiasi aru saama, tõendab, et Teil, kuigi Teie kannate väga õhki ülikonda ja oskate oma orkestriga pörgulärmi teha, ometi veel olete laps detektiivina. Ei, sir, mul oli seal teatud asju toimetada, ja Teie oma igawese wahel-segamisega asjusse, mis Teisse sugugi ei puutu, tulate ekkitate mind. Et Teie mimi üffi jätafsite, tegin ma nii, nagu oleksin ma purjus ole nud, ja see on armatawasti rohkem, kui Teie enese kohta mõite ütelda, ja Teie ka, sir." — Seejuures ofutas ta noorele arstile, kes alles hiljuti oma õpingud oli lõpetanud.

"Ja need asjad, mida toimetasite? Kas tohin küsida?" pomises Carpentaria.

Mr. Jetsam peitis oma näo käte wahela.

"Oh," ohkas ta, nähtawasti iseendale wõeldes: "olin juba peaaegu kõigea walmis ja nüüd tuleb mul meeste otjast peale hakata. Mu instinkt juhib mu nähtawasti alati tagasi alguse juure. Mu armjad inimesed —" ta waatas tuhmi pilguga mõlema kaaslase peale — "selle ajemel, et ühte elu päästa, olete waid palju asjaolusid liikuma pannud, mis kindlasti ühe inimelu ohwriks peawad nõudma. Mõrtsukatõõ ja tapalawa on oletatawasti Teie kohusetruu hoolitsuse ilusaks tulemuseks."

Koputati magadistoa-uksele.

"Wie minuti pärast kahetsa, sir," hüüdis mingisugune hääl.

"Hüwa," ütles Carpentaria ja tõusis püsti.

"Tulen pärast kontserti tagasi."

"Sellest pole kasu," ütles mr. Jetsam.

"Miks?"

"Sest mind pole enam siin; olen jälle kauris terwe."

"Tahaksin Teiega kõneleda paariist ifiust," jatkas Carpentaria.

"Kellest?"

"Joseph Flam'ist."

"Tean tema kohta kõik."

"Ja ta emast. Wõib olla, ei tea Teie kõik."

Mr. Jetsam kargas erakorralise elawusega püsti.

"Mrs. Flam on juba mitu aastat surnud," ütles ta tõsijelt.

"Täna hommikul oli ta weel kauris elus," wastas Carpentaria.

"Ham ütles mulle, ta olla surnud," pomises Jetsam."

"Ta waletab, mrs. Ham elab seal vastu majas."

"Oh!" Jetsam hingas raskelt, jah, wiimsed hingetõmbed näisid ta rinnust tungiwat. Ta wanus ja sukks toolilt.

"Sumala eest, ta on minestuses," hüüdis Rivers.

"Hoolitsege ta eest," ütles Carpentaria, tormas trepist alla ja ruttas muusika pawiljoni poole.

12. Suur ratas.

Kontsert oli lõppenud. Kui see oli olnud samasugune triumf nagu harilikult, siis seisis wiist põhjus selles, et üks menu tõmbas ligi teiji ja et Carpentaria orkester oli seewõrra läbi imbunud oma meistri waimust, et ta isegi siis Carpentaria maneeris oleks olla lastunud, et teda ijiklikult juhataada. Sest Carpentaria seefordsel esinemisel puudus, kuigi ta ka seeford oli äge ja hitfarr, see armus ja imetluswäärne tihedus, mis teda harilikult iseeoomustas. Tal oli liig palju mõelda. Oli ju olemas wõimalusi, et ta peale jälle lastaks. Edasi oli olemas piinulikke wõimalusi Juliette'i ja Ham'i wahelkorras. Lõpuks püsis alles mr. Ham'i ümbritsew saladus, siis Ham'i ema suurim saladus, ja lõppude lõpuks weel mr. Jetsam'i kõige suurem saladus. Kuna Carpentaria waim neil asjaoludel igasugu mitmekesiste asjadega tegemist tegi, oli arusaadaw, et ta seeford oma sajatuhande pealkuulaja tormilist applausi suuremat tähele ei pannud. Ta ei soowinud midagi muud, kui aimult tagasi minna mr. Jetsam'i juure, et sellest teada saada ta saladust, olgu iseteadmuse abil. Kui ta üheksateistkümmendat forda kummardus, ja loqu orkester ta seljataga sanuti tegi, siis mõtles ta poolehoiuawalduste ajal: "Sumal tänatud, et ma vähemalt pole armunud. See oleks weel asi, mis puudub, et mind lõpulikult rumalaks teha!" Ja tõepoolest ta polnud weel kunagi olnud armunud. Ta kuringatar oli muusika, eriti kui wiimase andsid kardinstrumendid.

Ta pööris ümber ja astus juhatajapuldilt alla. Seal silmas ta saleadat neegrit, kes teda nähtawasti ootas.

"Mida ja soowid?" küsis ta aasriklaselt.

Mees naeratas oma tõu rahuliku ja lapseliku ilmega ja ulatas Carpentariale wäikese paberi.

„Sa oled suudanlaste külast?“

„Jah, härra.“

See suudanlaste „küla“ elanik kuulus hip-podroomi atraktsioonide hulka ja oli justament kuus jalga ja neli tolli kõrge; ta rahvuskoostuum koosnes vaid põllest ja poleeritud inim-nahast. Kui waadelda selle mehe näo, õlgade, rinna ja jalasäärte poliituuri, siis pidi waat-leja tahtmata arwamiisele tulema, et kogu su-guharu istub õõseti ülewal, et seda poliituuri jälle igati täiuslikuks teha. Ta põskedes wõis end silmitseda kui peeglis; ja näis, nagu oleks mees oma mahoniiläifega nahaga wäga rahul.

Carpentaria awas sedeli ja luges: „Palun, tulge otsekohe minu juure. Flam.“

Kas pidi ta minema wõi selle kummalise kutse tagasi lükkama, et selle asemel mr. Set-sam'i ja arsti üles otsida?

„Kus on mr. Flam?“ päris ta suudanlastelt.

Suudanlane tihendas aimult oma naeratust ja tegi üldise käelikutuse löbustuste pargi suunas.

„Seal?“

„Jah, härra.“

„Aga kus siis, poisj?“

„Jah, härra.“ Ta tõstis käewarre ja osu-tas meelford sama suunda.

Jlumineeritud hiiglaratta-ääre ülemine osa, mis oli suurem kui kõik teised hiiglarattad maailmas, waatas üle walgete hoonete katuste alla pea-alleele. Ükki kuuldi idasi siinat ja wi-let, ja samal ajal kustusid hiiglaratta tuled. Carpentaria waatas ümber. Üks rakett lõhkes nõrga wastukajaga taewa all, wäike hull pu-naseid tähti lendles paar sekundit pilwede wa-hel — üks osa tähtedest moodustas tähe F kujul, teine osa lõi tähe G — siis kustus kõik; taewas oli jälle pime. Waljud hüüded termi-tasid neid tähti kui esimese suure tulewärgi al-gust löbustustelumas, ja wäike salkkond inimesi, kes oli koondunud suudanlaste ümber, liikus ühes üldise wooluga alla jõekaldale. Tulewärki põletati jõe teiselt kaldalt, mis waid selle ots-tarbega rendile oli wõetud.

„Tulen sinuga kaasa,“ ütles Carpentaria suudanlastele. Ta oli kaalunud, et wõiks Flam'iga talle kahju ei wõi teha ning peale selle isegi kuidagi otjustaw wõiks olla. Mr. Set-sam'iga tahtis ta pärast seda tegemist teha. Wõib olla, oli Flam otjustanud kõik üles tun-nistada. Peale selle oli ju Carpentarial kaasas oma rewolwer.

Suudanlane sammus kiiresti. Ta oli paar tolli Carpentariast pikem. Wähema kui wiite minuti jooksul olid nad jõudnud löbustuste-pargi sissekäiguni, mida parajasti wõks kinni taheti panna.

„Kus on mr. Flam?“ küsis Carpentaria weel kord.

Suudanlane naeratas.

Nad seisisid hiiglaratta all, mille kuusküm-mend gondlit peale ühe kõik pimedad olid; see üks seisis all, ja ta üks oli awatud. Ükse kõr-wal seisis ükssit löbustustepargi ametnik. Car-pentaria oli üllatatud.

„On mr. Flam ülewel?“ küsis ta ametni-kult.

„Ma usun, sir,“ ütles kõneteldu koheldes.

Carpentaria astus gondlisse. Suudanlane sules ukse, jäi aga ise wälja. Ametnik andis wilega märku, ja hiiglaratas hakkas ägeda wärisemise ja ahelate raginaga liikuma. Gon-del wõis mahutada kuuskümmend inimest, — kui hiiglaratas täitsa wälja oli müüdnud, siis tõi ta iga tiirlemisega sisse sada ja kahesja-kümmend naela, — ja Carpentaria tundis enese temas kaunis üfildase. Kas on see mõni lõks? mõtles ta ja leidis, et see talle ju lõpuks ükskõikne on, on see mõni lõks wõi mitte. Kui gondel taewa poole tõusis, oli tal suurepärase wäljawaade tulewärgile, mis oli jõudnud oma haripunktile. Wägew, sillerdam rakett täis wa-heldumaid tuliwärwe tõusis õhku ja peegeldas wärwi wärwi, warjundi warjundi järgi all woolawa Themse rahulikule piinale. Kõrgel ülewal taewa all algasid teise tulewärgina tuf-satama hõõgumad walgud. Päew oli olnud palaw, isegi helge, ja linna kassapidajad olid olnud meeldiwalt pettunud, et ei tulnud wihma.

Lõpuks wärises ratas, peatus — oligi kohal. Gondel seisis täitsa ülewal, kolmsada nelikümmend jalga üle maapinna. Üks kogu ilmuis õhurikkale platwormile wäljaspool gond-lit. Üks awanes, ja sisse astus Flam.

„Mis see kõik tähendab?“ küsis temalt Car-pentari, ta tõusis äkki püsti ja hoidis käe ins-tinktiimselt oma rewolwri pära küljes.

„See tähendab, et tahan Teiega erawiisil kõnelda,“ wastas Flam, kuna ta wiimaseid sõnu eriti rõhutas. „All pole minu jaoks enam ühtegi kohta, kus wõiksin kõnelda erawiisil.“

„Mida soovite?“

„Ma ei tea ehk, mida soowin,“ lausus Flam. „Kõik, mis Teile wõin ütelda, on see, et linn wiimase kahe päewa jooksul on muutunud wäga kummaliseks.“

„Jgatahes,“ rõhutas Carpentaria.

„Ja kuna Teie waewaks wõiksite, mind tol-les teises riistas üles tirida,“ ta osutas üles, kus õhupalli walgušheitja oma walgust üle näituspalee laotas — „siis arwasin ma oma-poolt kohaseks, Teid siia üles kutsuda.“

Carpentaria sai aru, et mees oli kahwatu ja närwilik; ka ta nägu näis muutunud.

„Doodetawasti,“ ütles Carpentaria, „mii siis, mida soowite?“

„Wõtame istet,“ wastas Flam ja kõhatas, ning mõlemad istujidki, teine teiselpool gondli jermal. Tahan Teile kolme sõnaga ütelda, mida soowin. Palju soowite, kui kaote. Olen lihtne mees, palju soowite, kui siit lahkute?“

„Sinnaft lahkuda? Mitte midagi,“ ütles Carpentaria, „kogu Rockefelleri kuld ei wii mind siit minema. Mul on oma orfestriga siin suurem kuulajaskond, kui seda ükski kapellmeister enne mind näinud, ja see meeldib mulle. See on enam wäärt kui raha.“

„On see Teile ka enam wäärt kui Teie elu?“ küsis paks president süngelt.

„Ei, aga arwan, et wõin oma elu ja oma kuulajaskonna omanik olla ühel ja samal ajal,“ lausus Carpentaria. „Sgatahes olete Teie kats korda asjata katset teinud minult minu elu rööwida. Ja see pole mind sugugi heidutanud. Olen ižegi wähem hirmunud kui Teie.“

„Ma pole katsumud Teid tappa,“ ütles Flam.

„Katsusite mind maha lasta ja mind mürgitada. Mis põhjusel, sellest jaan ma hästi aru.“

„Seda pole ma teinud,“ kordas Flam.

Kõige kiuste üllatas Carpentariat Flam'i hääle tõepärasus.

„Kes see siis oli?“

„Ma ei tea seda,“ ütles Flam nõrgalt.

„Ma ei tea, mida Te mõtlete ja millest Te räägite. Aga annan Teile kümme aastat iga aasta wiiskümmend tuhat naela, kui Teie ainult lahkute.“

„Ei,“ sõnus Carpentaria. „Olen siin ja jään siia.“

„Siis peate leppima järeldustega.“

„Lepin alati. Milliste järeldustega, armas sõber?“

„Noh,“ kõhatas Flam, „Teie räägite, Teid olla kawatsetud tappa. Kui neid nüüd jatkatakse, mis siis? Tahaksin Teid meeleldi päästa. Ja wõib olla wõin ma Teid päästa ainult sellega, kui Teile soowitan lahkuda.“

„Wäga armas Teie poolt,“ urises Carpentaria. „Aga kinnitan Teile, et need attentandid mird kolossaalselt huwitawad. Ma ei tahaks neist ühegi hinna eest ilma olla. Nad hakkawad mulle ižegi meeldima. Harjutakse jaladuse õhkkonnaga. Ei, härra president, ma ei lahkju mitte. Aga Juliette peab lahkuma. Saadan ta juba homme minema.“

Flam hammustas huult.

„Seda näeme alles,“ ütles ta. „Ta armas tab mind, ja küllap ma talle olen heaks meheks. Mis on Teil selle wastu ütelda?“

„Miks armastate teda salaja ja miks sunnite teda minu ees seda warjama?“

„Ei see ega teine pole õige,“ ütles Flam. „Olen talle hea mees.“

„Aga millise ämma ta saab, kui ta Teile läheb?“ küsis Carpentaria.

Flam ei wastanud.

„Peale selle,“ jatkas Carpentaria, „pole see naisele sugugi armas, kui ta mehe saab, kes alati ja igalpool tonte näeb.“

„Tonte näeb?“

„Kas Teie siis neid ei näe?“ küsis Carpentaria ägedalt.

„Ei.“

„Tulge ühes minuga, ja ma näitan Teile üht,“ ütles kapellmeister. Tal oli soom, Flam'ile Jetjam'i näidata.

Õhupalli liiglew walgusjuga heitis wärisewa walguse läbi gondli, ja läbi akna nägi Carpentaria ühe sekundi wältel suudanlase poleeritud nägu, mis silmapilkselt kadus.

Ta tormas ukse juure, kiskus selle lahti ja waatas ämblikuwõrgusarnasele terasehitusele, mis fätendas helgihetitja walgustusel. Kitjas looklew trepp ulatas wõrratus ilus piki ehitust alla maani, ja mingisugune tume kogu libises kergelt astmelt astmele. Siis liikus tujukas walgus edasi, ja kõik kattus pilkasufega.

13. Mr. Jetjam'i seletused.

Carpentaria põgenes hirmutunde aetuna tagasi gondlisse, mõeldes seepeale, et Flam ta praegu kergesti wõiks alla wisata kolmesaja neljakümne jala kõrguselt, kui ta seda waid tahab. Aga Flam polnud end sugugi liigutanud. „Mul on sellest küllalt,“ ütles Carpentaria, „sõidame alla. Helistage.“

„Ei,“ lausus Flam. „Ma tahan —“

„Sõidame alla,“ ütles Carpentaria.

„See on Juliette'i asjus,“ palus Flam.

„Me sõidame alla,“ ütles Carpentaria kolmat korda. „Helistage!“

Ta wõttis istet, tõmbas oma rewolwri tas kusti ja asetask selle awalikult põlwele.

Flam ohkas ja pööris walget ketaft, mis moodustas ühenduse majinaruuniga; paar silmapilku hiljem hakkas rotas wärisema ja kõhe selle järgi ka liikuma. Gondel lastus jõepoolsesse külge, ja ta sees asuwad istikud wõisid nautida suurepäraft waatemängu: see oli ilutulestuse lõpp Rõõmulinna kaskitjumalate kaks hõõguwat, leegitawat näopilti paisisid filma, ja kummagi all seisid ta nimi: „Flam“, „Carpentaria“. Lõpmatu inimhulga „elagu“-hüüded kosisid nende kõrwu. Siis kuulsid nad üht teist

müra, aga see tuli ülevalt ja mitte alt. Plam jahmatas, nagu oleks ta hirmu tunnud.

"Teie ei tarwitfe sugugi hirmu tunda," lausufus Carpentaria. "See pole annugi veel wiinsepäewa pajun, see on ainult lihtne äife. Ta on juft õigel ajal pärvale jõudnud, et kõiki inimeji koduteele ajada ja neid teel ilusti kafta."

Wihm pekfiis ägedalt waftu afnaid.

Kui nad maha olid jõudnud, tabas kummaline pilt nende filma — nad nägid oma ees mustade läikivate wihmawarjude järwi ja ookeane, mis ruttasid igasf suunast pea-alleele ja fealt edasf wäljapääfjude poole. Jõudnud kaetud jalgteedeni feftänawal, wajufid nad kofku ja töid nähtawale inimlikud olewufed. Linna wäljapääfjude juures awati wihmawarjud uuefti — hiljem arwati nende arwu weerandmiljoni peale, - ja nad olid sumituid edespidi andma kaitfet oma omanikkudele. Torn oli faawutanud oma haripunkti.

"Tulge kaafa," ütles Carpentaria, kui Plam pargi lõpul temast lahku tahtis lüüa.

"Ei," ütles Plam taja.

Nad feifid fejet wihma teineteife kormal, kuigi peatänawa kormalteedel paari meetri kargufel küllaldaselt kaitfet ja warju oleks jattunud. Ohupalli helgiheitja walgufufas ifka weel fägawifku, ainult ilutuleftus oli lõppemud.

"Teie peate ühes minuga tulema ja tonti waatama," nõudis Carpentaria pahafelt, "wõi ma teen Teile niifugufe fkaandaali, et terve see linn häwitatud on. Lubage omale ütelda, et ma tuntawalt rohkem tean, kui Teie seda arwata wõite. Tahakfin Teilt näiteks küfida, Plam, kas Teie õõfeti oma woodis magate wõi jooftete Teie juin ringi ja weate faladusifke foormaid?"

Salk wõõraid jooftis nende feljatagaft möõda.

"Mis Teie ütlete?" kogeles Plam. "Mina — Teie olete wiift hull."

"Jah, mina olen hull. Sellepärast tulge juis hulluga kaafa."

Plam ohkaf. Nad fannufid fefteed alla, ja pidi omale teed murdma läbi rahwamafti tungides. Keegi ei tunnud neid ära.

"Tahakfin, et jõuakfine kofkuleppele," ütles Plam.

"Küllap jõuame, feepeale olge kindel," kofufis Carpentaria. "Paari minuti järgi hakkame me ükfteifeft aru faama, kui ma mitte wäga ei ekfi. Ja wõib olla, see olete ehk Teie, kes linnast lahku ja hoopis wähema summaga kui wiiskümmendtuhat aastaf, mu sõber."

Ta kujufas omale ette filmapilku, mil ta Plam'ile wõib efitada mehe, kelle ta alles hiljuti ife maha on matnud. Suured wäljawaated

awaneftid ta filmade ees. Kogu feifuford oli ühel hoobil muutunud. Ta nägi end olewat linna ainfa peremehe, kelle wõim on nii fuur, et Plam kõif teeb, mis tema aga iganes tahab. Siis ei tule tema poolt enam ette haawamaid palumifji, juis ei pea ta enam muufikast loobuma, juis pole tal waja kuulda naerwäärfeid ettepanekuid, juis pole tal enam hirmu tunda, et Juliette mõne naeruwäärfe rumalufega haffkama wõiks faada. Ta inefaf isegi, et ta warem polnud selleft aru faanud, millife wõimu tema kätte koondaf afjaolu, et tal wõimalus oli olnud tutwuneda Plam'i tegewufega laupäewa õõfel.

"Teie tulete minuga koju," ütles ta.

"Kes seal on?" küfif Plam alandlikult.

"Doktor Rivers ja tont."

"Milline rumalus jelle tondiga?"

"Teie peate teda kõige pealt nägema ja juis, kui Teie teda näinud olete, juis peate Teie mulle üttema, kas Te temaga foowite juttu wõita wõi mitte. Ta on tõepooleft tont ehk wain, kellega wäga mõnus on juttu wõita."

Plam ei laufunud musta ega walget. Ta pidi pimedufes ringi kobama.

Nad afufid bungalow'sfe Carpentaria patentwõtme abil ja läkfid trepifst üles, et töötuppa afstuda. Magadiftoa ukf oli lukuf. Carpentaria juhtif Plam'i töõtota ees afumale balkonile, kuft Plamil hõlbus oli pääfeda magadiftoa-efifefele balkonile. "Nüüd waadafem mu magadifstuppa," ütles Carpentaria.

Ta tegi seda kõige pealt ife. Me wõime ütelda, et ta oli hämmafstumud. Tuba oli walgufufatud. Mr. Fetfam'ifst polnud midagi näha, aga kaks tooli oli ümber paifufud, ja noor Rivers lamaf kinnifilmi põrandal; wähe werd woolaf ta otfaefife-haawafst.

Carpentaria kargas tuppa, ja nii kummaline kui see ka ei ole, talle järgnes Plam. Tõepooleft ufkus Plam fel filmapilgul, et Carpentaria on hull, ja et ta magadifstuba fifaldab mõnda hullumeelfufe-roima. Juft fel filmapilgul ärfaf Rivers meelemärkufefele.

"Teie, mr. Carpentaria?" pomifef ta ja hõõrus filmi.

"Jah, mis on juhtunud? Kus on Fetfam? Ega Te ometi rafkefti wigafufatud pole?"

Fetfam'i nime nimetamifsel jäi Plam'i hingamine feifma, ja ta pidi woodipofufst kinni tahmama.

"Fetfam?" kordaf ta.

"Nähtawafsti tumete Teie minu tondi nime," laufufus Carpeotaria, "kuigi ta mitte enam juin ei ole."

"Ta walaf mulle tooliga pähe," ütles arft, tõufis püfti ja fiduf omale tafkurätifu ümber

pea. „Ja see järgi wiist langesin ma — sellest on kõige enam ehk 2 minutit möödunud —“

„Ja mis tegi ta siis? Kuhu ta läks?“ küsis Carpentaria kärjalt.

„Ta oli peagi meelemärkuset,“ kostis Rivers, „ja ma andsin talle wähe juna. Siis küsis ta minult teateid mrs. Flam'i kohta, ja ma jutustasin talle, et proua Flam elab siin mr. Flam'i juures, siis sai ta wäga kurjaks, ja ütles, et ta filmapilkselt proua üles otjib. Ütle sin talle, et ta jeda mitte ei wõi, et Teie jeda mitte ei luba, ja ta tegi nii, nagu oleks ta sellega päri, aga ta tegi jeda ainult nii. Ta hakkas teistest asjadest kõnelema, ja siis kargas ta äkki mu kallale — ja see on ka kõik, mida mäletan.“

Ilma weel sõnagi kaotamata tormas Carpentaria trepist alla ja tänawale. Ham'i maja uks oli pärani lahti. Ta astus maija. Eesruumis nägi ta, et ka uks Ham'i elutuppa oli pärani; ta läks sinna. Toas polnud mingisugust walguist peale põlema tuletiku, mida hoidis mr. Jetsam. Mr. Jetsam wahtis mrs. Ham'ile näkku, kes istus liikumatu kujuna oma toolil ja nähtawasti rääkida katsus, mis aga mitte forda ei läinud Kohutaw hirm peegeldus ta silmist. Polnud kuulda ainult heli, peale wihma rabisemise wastu afnaruute.

Mr. Jetsam pööras ümber ja lasi samal filmapilgul tiku käest langeda. Tuba kadus pilkasusse, siis järgnes killunewa klaasi ja purunewa puu müra ning raske kuffumine toas. Wõrdlemisi juures ärewuses otjis Carpentaria elektrimappu ja süttas lambid. Mrs. Ham'i huuled wärisesid asjatult katses kõnelema. Ta poeg lamas muksudes ta jalgade ees, mr. Jetsam oli kadunud. Alfen oli katti.

Ilmus dr. Rivers. Ta oli oma otjaesise kinni sidunud.

„Ta on halwatud,“ ütles arst, kui ta haige üle oli waadanud. „Kunagi enam ei saa ta oma liikmeid ega rääkimisorgaane tarwitada. Ta wõib ainult weel kuulda ja näha — ei midagi rohkem.“

Teine osa.

14. Kaffitute ilmumine.

On imelik tõsiasi, et selle draama — mida praegu jutustan — teine akt on eakorraliselt juurel määral mõjutatud mr. Lufe Shooter'i pulmades. Mr. Shooter on Shooter'i firma, ühe Cannonstreet'il asuwa paela-engros'äri, noorem kaasomanik. Lufe Shooter ei teadnud sellest midagi, ja tal pole ka wähematti ühist selle draamaga; arwatawasti pole ta temaft ka midagi muud kuulnud, kui ainult jeda, millest

teatasid lühikesed ajalehesõnumid. Ometi mõjutas Lufe Shooter järgnemaid sündnuisi Rõõmude linna, ja jeda oma pulmades lihtsa tõsi-asjaga. Ta oli suurejooneline mees, ja kuna ta jeda armastas, et inimesed temaga hästi läbi saaksid, anti firma rohkearwulisele teenijaskonnale ta pulmades puhul waba päew. Juhustisult oli see just teisipäew, 4. mai.

Miipalju mr. Shooter'ist.

Paljud teenijatest weetsid teise poole päewast lõbustustelinnas, mis oli praegu iga igatse tipp, Londoni tõmbemumbriks. Teenijate hulgas ka kaffitöed Pauline ja Sojie Dartmouths, kes olid majnapreilid Shooters'i kambajas. Nende wanus oli 26 aastat. Nad olid juured ja saledad. Noorem, Rosie, mitte just nii jale kui Pauline. Pauline oli tõmmu, Rosie kaldus walgewereleijuse poole. Deliksus wahekorras esitas Pauline terwet inimmoistust, kuna Rosie oja oli rõõmulik meel. Mõlemad omasid tuntawa tagawara ilu ja sharmi kui ka nädalas 35 shillingit. Muudugi wõisid kaks ilma forterita neiu ühise jissetulekuga 3 naela ja 10 shillingit nädalas ehk 182 naelsterlingit aastas kannis meeldiwat elu elada, liiati, et nad weel igasugu paclu wõisid osta engros-hinnaga. Pauline ja Rosie ostasid end ka was-tawalt ülewalt pidada.

Nad olid juba pikemat aega waesedlapsed.

Nad olid linna jõudnud maa-alusega oma forterist, mis asus Shephead'is, ja Pauline maksis põhja-sisefekäigu juures tarwilikud kaks shillingit — just nii, nagu oleksid nad õige harilikud külalised — mida nad ka tõepoolest sel hetkel olid.

Ainult wähesed inimesed panid neid tähele, ja ainult põhjusel, et nad täitja ühklaselt olid riidetatud. Londonis on ju nii palju ilusaid naisi, et londonlane waewalt weel kellelegi järgi waatab. Nad jätawad selle prantslaste hooliks, kes unistawad Anglo-Saksi misside blondist weetlemisest.

Tuhande rõõmu kinn sai Pauline ja Rosie heakskiitmise osaliseks. Waewalt olid nad aga peatänawal, kui neid waldas wainustus. Päike paistis, lipud lehwisid, elektritranmid libisesid mööda, ja palju tuhandeid külastajaid töid löbu ja rõõmu linna. Nad polnud kunagi warem näinud midagi jarnast, kui jeda oli pea-allee oma sammaskäikude ja kauplustega, kirju rüüna ja kõrgete, helkimate walgete hoonetega.

„See on sama ilus kui reijil, eks?“ ütles Rosie.

„Parem,“ ütles Pauline.

Muide, nad polnud kunagi kaugemale jõudnud kui Boulogne'i. Nad peatusid maata-kende ees, et wälja pandud ehteasju waadelda,

fui ka, et oma kumbede shiffooni ja kübarate olekut kontrolleerida, nagu seda ju nõudis päikesepeaisteline ilm ja rohkearvuline publik. Olgu siin mainitud, et nende kleidid olid tumesinised siniste wõbbega ja õiswalgete musfeliinlintidega kaela-wäljalõike juures; seejuure kandfid nad walgeid kindaid, pruune glacékingi ja suuri sinivalgeid kübaraid. Lihtne, aga laitmatu — seda nad teadfid, ja see teadmus andis neile julguse, wastata teiste naiste arwustawate ja paljude noormeeeste imetlewate pilkude peale tarmiliku ükskõikisusega. Seesmiselt olid nad täis elutungi, rõõmustajid end linna waatamiswäärsetest jõeseseadetest ja oma wabapäewa senjatjioonidest — aga nad ei awaldanud seda. Nad taltjutajid end äärmiseni — nagu see ju tarmilik oli.

„Tahaksin ühe ilusa elektritranmiga sõita!“ hüüdis Rosje.

„Siis läheme,“ oli Pauline nõus.

„Kas nad pole ilusad?“ küsis Rosje.

Ainult neiulikus fesklemises ja hüppes, mis nad waguni wiis, awaldus midagi elurõõnuist, mis nende soontes põles — aga see kadus sama ruttu, kui ta nähtawale oli ilmunud. Rosje lükkas oma feelitu süledata, ja kui Pauline kinnastatud käel oma rahafoti awas, et konduktorile tarmilikud paar penni anda, siis oli neil jälle juba hertsogitaride ülespidamine.

Wagun oli ülewalt lahti, ja tal olid põiki üksteise wastu pööratud istmed; nii soitsid nad ruttu peatänawat pidi alla, kohtajid alatihti uusi waguneid, soitsid kaemudest ja lillenurudest mööda, nägid kaameleid ja kogu kummalist linna. Tõbu oli ehk liigki suur Rosje tundeliku südame jaoks; ta haaras Pauline käe pihku ja surus seda, kuna ta ise end lähemale nihutas.

„Kui me ainult teda kohtajime,“ sosistas ta.“

„Mis, selles rahwanurrus? Ei tialgi. Peale selle ei jookse ta mitte siin wäljas ringi,“ ütles Pauline.

Ta oli ainult wiis minutit wanem kui Rosje, ei oleks aga isegi siis osanud paremini etendada wanema õe oja, kui ta oleks olnud kümne aastat wanem.

„Igatähes mõiksime neid kohata,“ sosistas Rosje.

„Lollus, Rosje. Sa ei arma ometi, et ka mrs. Slam siin on.“

„Ma ei tea,“ ütles Rosje ja fergitas oma lõuga.

„Aga ehk näeme neid mõlemaid.“

„Hüwa,“ ütles Pauline tasa, „siis kohtame neid, ja see on kõik.“

„Kas sa nendega räägiksid?“ küsis Rosje.

„Mina mitte.“

„Selle üle tuleb järgi mõelda, kui neid näeme,“ ütles Pauline.

„Oh!“ hüüdis Rosje.

Sel hüüdel polnud midagi ühisi eelmise jutuajamisega, ja ta pidi ainult oja Rosje rõõmuist awaldama, kui wagun keset peatänawat asuwale juurele ümarikule platsile oli jõudnud, kus paremat kätt seisis näituspallee jassaad ja wafakul Honnikumaa-aedade juurepärane jissekääk; sellele lisaldus imeilus waade tänawale, mis kadus mõlemal pool kaugusse. „Oh!“ hüüdis Rosje weel kord, kuid see kord teisel põhjusel.

Arkitektuur ja muud lamailud olid unustatud; ta juhtis Pauline tähelepanu saledale mehele elawa juuksewärwiga ja iseäralikus muundris, kes juht waguni ees sammus üle roobaste ja näis ruttawat Honnikumaa-aedade juunas. „Seal,“ hüüdis Rosje ja osutas ägedalt, aga warjatult mehele, „kas sa teda ei näe?“

„Keda, meest punaste juustega?“

„Jah, see on Carpentaria. Eks?“

„Kindlasti, see ta on,“ oli Paulinegi nõus, kes oli sama palju huwitatud kui ta õde. Ja see oligi Carpentaria.

„Oh!“ ütles Rosje, kui wagun nad oma populaarse kangelase juurest eemale kandis. „Kas ta pole kena? Suht nii nagu piltidel, ainult ilusam, eks?“

„Mina — mina ei näinud teda nii selgesti,“ ütles tagasihoidlikum Pauline.

„Siiski, ja mõisid seda,“ parandas teda Rosje terawalt, „Ja tead isegi, et sa teda jumaldad, aga sa oled alati nii tagasihoidlik.“

Pauline naeratas rahulikult. „Tahaksin, et me teda kohtajime, et meid talle esitataks, nii mõtlen ma,“ ütles Rosje.

„Mu armas laps,“ ütles Pauline etteheitewalt, „ära ole nii naiwne, ta on pöbraselt rikas.“

„Ma tean seda,“ ütles Rosje kurwalt, „aga ta pole abielus. Ta juus on ometi juurepärane.“

Nagu enamik Inglise ja mitid naisi olid Rosje ja Pauline mõimjad mehele, keda nad waewalt näha olid saanud, ohwerdama oma hõõgurwama armastuse, millest kümmes oja oleks teinud õnnelikuks neile hästi tuntud meesolemused. Nende neitsilikud südamed olid weel puutumata, isegi Shooter'i kaubamaja apollode poolt. Nad pidajid lugu oma mõitmatusest ja pidid ometi Carpentaria puhul end unustama ja omale lõpuks ka tunnistama, et nad igati olid ta kütetes. Carpentaria läheduses oleksid nad end kindlasti teijiti ülewal pidanud, ka siis, kui nad mitte teijiti poleks teinud.

(Järgneb).

Rohulagendikul.

Wene kirjanik Maksim Gorki.

Olime lahkunud Perekopist kõige halvemas meeleolus — näljased nagu hundid ja tigidad kogu ilma peale. Päewa kestel olime asjatult pingutanud oma talente ja jõudu, et midagi warastada wõi teenida, ja kui me lõpuks weendusime, et see ega teine ei õnnestu, otsustasime edasi rännata. Kuhu? Lihtsalt — edasi!

See oli üldine otsus, millest üksteisele teatasime, olime aga walmis igas suhtes sel eluteel edasi sammuma, mida juba ammu jälgisime — seda otsustas samuti iga üksik meist waikides, ja kui seda ei öeldud, siis sãras see otsus siiski selgesti meie näljastest silmadest.

Olime kolmekesi; olime alles hiljuti tutwunenud, nimelt Hersonis, ühes kõrtsis Dnjeprri kaldal.

Üks oli woorisoldat ja enese jutu järelle hiljem meister Wisla raudteel olnud; see oli punajuukseline, tugew mees, külmade hallide silmadega; ta kõneles Saksa keelt ja omas üksikasjalisi teadmisi wanglaelust.

Meiesugune ei armasta palju minevikust kõneleda ja tal on selleks enamwähem tähtsaid põhjusi; sellepärast usaldasime üksteist wastastikku — wãhemalt nãilikult, sest seesmiselt usaldas igaüks meist iseennast õige wãhe.

Kui me teine seltsimees, kõhetu ja wãike mehike, õhukeste, skeptiliselt kortsutatud huultega, enesest rãakis, et ta Moskwãs õlikoolis kãinud, siis wõtsime me teised, soldat ja mina, seda tõsiasjana. Pealegi oli meile tãitsa ükskõik, kas ta õliõpilane, salapolitseinik wõi waras oli — tãhtis oli ainult, et ta tutwushetkel meiega samal astmel seisis — sest ta nãlgis, seisis linnades politsei tãhelpanu ja külades talupoegade umbusalduse all, wihkas esimest kui wiimaseid jõuetu ja nãljase looma wiha, unistas kãttemaksust kõigi kallal — õhe sõnaga, ta oli oma seisukoha poolest ilma walitsejate ja elu kãskijate seas kui ka meeleolu poolest meiesugune.

Õnnetus on tugewaim kitt, mis wõib õhendada wastandlisi iseloomi, me aga

olime weendunud omast õigusest, end õnnetuks nimetada tohtida.

Kolmas olin mina. Lapseõlwest jãanud alandlikkusest ei õtle ma sõnagi oma hõwedest ja et ei taha nãiw nãida, siis waikin ka pahedest. Kuid iseloomulisena tahan tunnistada, et olen end alati teistest paremaks pidanud ja seda arwamist pooldan ka nũud weel edukalt.

Tulime siis Perekopist ja rãndasime edasi, otsustades sel pãewal woorimees-tega õnne katsuda, kellelt ikka tohib tükikest leiba paluda ja kes selle palwe rãndajale harwa tagasi lũkkawad.

Õstusin soldati kõrwal, õliõpilane õ sammus meie taga. Tal rippus midagi õlgadel, mis kuuele sarnanes; ta terawal, nurgelisel ja siledaks pøetud pãäl olid laiarandilise kaabu riismed; hallid pũksid mitmewãrwiliste lappidega katsid ta kõhnu sããri ja jalataldade külge oli ta õhukeste nõõridega, mis olid pøimitud ta kuue woodrist, maanteel leitud saapasããred sidunud; ta nimetas seda leitud „sandaalideks“, ja sammus waikides, palju tolm õles keerutades ja wãikeste rohekate silmadega enese õmber piiludes. Soldatil oli seljas punane sãrk, mille ta, nagu õttles, Hersonis „õmal kãel“ muretsenud oli; sãrgi peal kandis ta sooja watteritud westi; pããs istus, wiltu paremal kõrwal, soldatimõts mããramatust wãrwist; jalas olid tal laiad koltpũksid. Ta oli paljajalu.

Ka minul oli mingisugune õlikond ja olin samuti paljajalu.

Õstusime waikides ja õmberringi laotus jõuliselt rohulagendik; kaetud pilwitu suwitaewa hõõguwast kuplist, lebas ta nagu hiiglasuur, õmarik must kauss. Hall tolmune tee lõikas teda laia paelana ja pøletas meie taldu. Siin-seal olid nãha niidetud pøldude kõrrejooned, mil oli imelik sarnadus soldati ammu karwaseks muutunud jalgadega.

Soldat astus marsisammus ja laulis karedas bassis: „Sind, pũha õlestõus, kiidame . . .“

Oma teenistusajal oli ta polgukirikus kirikteenri kohuseid tãitnud ja tundis lugematu palju kirikulaule, missugust

teadmist ta igakord kasutas, kui me jutt mõnel põhjusel peatus.

Meie ees taewaäärel läikisid udused esemed pehmetes joontes ja meeldiwates warjundites lillast roosani.

„Nähtawasti on need Krimmi mäed,“ ütles üliõpilane kuiwalt.

„Mäed?“ hüüdis solbat, „need nii pea ei tule. Need on pilwed, ainult pilwed. Waata, kuidas nad wälja näewad — nagu wabarnamoos piimas!“

Tähendasin, et see wäga meelepärane oleks, kui pilwed tõelikult, wabarnamoos piimaga oleks. See äratas korraga meie nälja — meie olemasolu kurja saatuse.

„Wõtaks kurat!“ wandus soldat ja sülgas — „kui ometi ükski elaw hing wastu tuleks! Kedagi pole näha . . . peame nagu karud talwel käppaimema.“

„Ütlesin, et oleksime pidanud elawamasse kohta minema!“ ütles „üliõpilane“ õpetlikult

„Sina ütlesid!“ hüüdis soldat pahaselt. „Selleks oled teadlane, et sõnu teed! Kus on siin elawamad kohad? Kurat teab, kus nad on!“

„Üliõpilane“ surus huuled kokku ja waikis. Päike laskus ja pilwed silmapiiril kiirgasid mitmesugustes, kirjeldamatuis wärwitoonides. Tundus maa ja soola lõhna.

Ja see kuiw ja meelepärane lõhn äritas meie nälga weel rohkem.

Kõht urises. See oli imelik ja ebamugaw tunne: näis, nagu imbuku kõigist musklitest kehamahlad kuhugi, nagu auraks nad ära ja nagu kaotaks musklid selle läbi oma paenduwuse. Pistwa kuiwuse tunne täitis suud ja suulage, pea oli uimane ja silmade ees tantsisid wahetpidamata tumedad täpid. Tihti wõtsid nad aurawate lihatükkide wõi leiwapätside kuju; mälu täiendus neid minewiku tumme nägemusi wastawate lõhnadega ja siis näis, et kõhus nuga ringi keeratakse.

Sellest hoolimata astusime jõudsalt edasi, wastastikku tundeid üksteisele teada andes ja terawalt igale poole pii ludes — kas kusagil lambakarja näha pole, ja kuulatades, kas tatarisõiduki terawat kriiskamist kuulda pole, mis wiib puuwilja Armeena laadale.

Kuid rohulagendikoli üksik ja hääletu.

Selle raske päewa eelõhtul olime kolmekesi neli naela rukkileiba ja um-

bes wiis wesimelooni ära söönud, olime siis umbes nelikümmend kilomeetrit rännanud — see pole suhteline sissetuleku ja wäljaminekuga — olime Pere-kopi turuplatsil uinunud ja näljast jälle ärganud.

„Üliõpilane“ soowitas meile põhjendatult mitte magama heita, waid ööseks tegewust otsida, mis — kuid wiisakas seltskonnas ei sobi waljut omandusõiguse haawamise projektidest kõnelelda ja ma waikin. Tahan ainult awameelne olla, kuid mulle pole eduks jämedaks muutuda. Tean, meie kõrgesti kultiweeritud ajal muutuwad inimesed ikka pehmemaks loomult ning isegi, kui nad ligimesel kõrist haarawad kindlas kawatsuses teda kägistada — siis katsuwad nad seda teha wõimalikult armastuswääriliselt ja kõiki wiisakusnõudeid silmas pidades, mis sarnastel puhkudel tarwitatawad. Kogemused mu enese kõri puhul lasewad mind seda kommete edu kinni naelutada ja weendumuse meelepärasusega tõendan ma, et ses ilmas kõik areneb ja täieneb. Eriliselt märgib seda suurepärasest edu selgelt wanglate, kõrtside ja teatawate muude majade juurekasw.

Kuna me näljast sülge neelasime ja sõbralikus jutus walu kõhus lämbutada katsusime, sammusime üle hääletu ja üksiku rohulagendiku. mida walgustas punakas õhtupäike; meie ees laskus päike, wajudes aeglaselt särawaisse pehmeisse pilwedesse; meie taga ja meie kõrwal kadus meid ümbritsew taewapiir sinakasse hämarusse, mis tõusis rohulagendikult taewa sihis.

„Kas kogume puud tuleriidaks, wennad,“ ütles soldat, tõstes tee äärest puutüki. „Me ööbime rohulagendikul — wõtke kõik — puutügid, haod!“

Me astusime teelt kõrwale ja hakkasime kuiwand hagusid ja kõike korjama, mis põles. Kummardades tõusis kehas igakord kirglik soow end maha heita, liikumatult lamama jääda ja seda musta raswast mulda süüa, palju temast süüa, kuni wäsimuseni — ja siis uinuda Aga see igawene uni, ainult — süüa, näruda ja tunda, kuidas soe ja paks pudru suust aeglaselt läbi kuiwand söögitoru ahnesse kokkutõmbund kõhtu läheb, mis põleb himust midagi wastu wõtta.

„Kui leiaksime wähemalt mõned juurikad,“ ohkassoldat — „on söödawaid juuri“

Kuid mustas, küntud maas polnud juuri. Lõunamaa öö tuli kiirelt ja viimane päikesekiir polnud veel kustunud, kui tumesinises taewas juba tähed sirasid; meie ümber aga tihenesid mustad warjud, mis katsid rohulagendiku määratult kaugust.

„Wennad,“ ütles „üliõpilane“ poolwaljult — „pahemat kätt lamab inimene!“

„Inimene?“ ütles kaheldes soldat. „Milleks ta seal lamab?“

„Mine ja küsi! Muidugi on tal leiba, kui ta rohulagendikul puhkab,“ seletas „üliõpilane“.

Soldat waatas sinna, kus inimene lamas, sülgas ja ütles otsustawalt: „Lähme ta juure!“

Ainult „üliõpilase“ rohelised, terawad silmad olid näha wõinud, et tume kogu, mis umbes wiiskümmend sülga pahemat kätt paistis, inimene oli. Me lähenesime talle, kiirelt üle mullatompude astudes, ja tundsime, kuidas idanew lootus söögi peale suurendas nälja walusid. Olime juba lähedal — kogu ei liikunud.

„Ehk see polegi inimene!“ awaldas soldat tumedalt meie kõigi mõtteid.

Me kahtlus kadus aga samal silmapilgul, sest kogu maas hakkas äkki liikuma, kaswas ja me nägime, et see oli elaw inimene, kes põlwil seisis ja meie poole käe sirutas.

Ja ta ütles meile õõnsa wärisewa häälega: „Mitte edasi — lasen!“

Läbi lämbunud õhu kostis kuiw, lühike nagin.

Nagu käsul peatusime ja waikisime mõned hetked, üllatatud ebawiisakast wastuwõtust.

„Küll on sul!“ pomises soldat.

„Noh ja,“ ütles „üliõpilane“ järelmõttlikult. „Tal on rewolwer — on wist osaw poiss!“

„Halloo!“ hüüdis soldat, kes nähtawasti otsuse oli teinud.

Inimene waikis, ilma asendit muutmata.

„Halloo, sina! Me ei puutu sind . . . anna ainult leiba . . . on sul seda? Anna jumala pärast! . . . Olgu sa neetud, poiss!“

Wiimased sõnad ütles soldat habemesse.

Inimene waikis.

„Kuuled sa!“ algas soldat uuesti, wärisedes wihast ja meeleheitest. „Anna

meile leiba — me ei puutu sind! . . . Wiska meile leiba!“

„Hea küll!“ ütles inimene lühidalt. Ta oleks öelda wõinud: „Mu armsad wennad!“ ja kui ta neisse kolme kristlikku sõnna oleks pannud kõige pühamad ja puhtamad tunded, meid poleks nad nii liigutanud ja inimlikuks teinud, kui see lämbunud ja lühike „Hea küll!“

„Sa ei tarwitse meid karta,“ ütles soldat pehmelt ja magusa naeratusega näol — kuigi inimene seda naeratust näha ei wõinud, sest ta oli vähemalt kakskümmend sammu eemal.

„Oleme rahulikud inimesed . . . rändame põhjast Kubaanimaale . . . raha lõppes teel, wahetasime oma wara toidu wastu — ja pole kaks päewa midagi söönud . . .“

„Püüa!“ ütles hea mees ja keerutas käewart. Must ese lendas läbi õhu ja langes meie lähedale põllule. „Üliõpilane“ tormas sinna . . .

„Püüdke veel kord! . . . — ja veel kord! — Rohkem mul pole . . .“

Kui „üliõpilane“ selle algupärase kerjusanni kokku oli kogunud, selgus, et meil umbes neli naela kuiwa nisu-leiba oli. See oli mullast määrdinud ja wäga kõwa. Esimest asjaolu me tähele ei pannud, viimane tegi meile suurt rõõmu. Kuiw leib toidab paremini kui pehme. tas on vähem niiskust.

„Nii . . . ja siin . . . ja siin!“ jagas soldat tõsiselt tükke. „Oota! see pole õiglane! Sul, õpetlane, tuleb tükk maha wõtta, muidu on teisel liig wähe!“

„Üliõpilane“ alistus wastuwaidluseta umbes kahe loodi leiwa kaotusele — ma sain selle ja pistsin suhu.

Ja ma hakkasin närima, waewalt suutes lõualuude kramplikku liikumist tasandada, mis oleks kiwi purustada wõinud. Mulle walmistas kõdistawat mõnu tunda söögitoru kramplikke tukasutusi ja neid aegamööda waigistada wõida. Suutäis suutäie järele, soe ja kirjeldamatu — ütlematu maitsew, jõudis palawasse kõhtu ja mulle näis nagu muutuks nad kohe wereks ja üdiks. See kummaline, rahulik ja elustaw rõõmutunne soendas südant samal määral, kuidas kõht täitus ja mu seisukord sarnanes poolunele. Unustasin kroonilise nälja õudsed päewad ja unustasin kaaslased, wajudes tunde mõnusse, mis üle elasin.

Kuid kui wiimaseid leiwaraase peost suhu toppisin, tundsin weel surmawat nälga.

„Kelm on weel raswa wõi weidi liha tagawaraks hoidnud,“ pomises soldat, kes minu ees maas istus ja kätega kõhtu hõõrus.

„Kindlasti, sest leib lõhnas liha järele . . . ka leiba ontal wist weel . . .“ ütles „üliõpilane“ ja lisas tasa: „Kui rewolwert poleks . . .“

„Kes ta küll on — mis?“

„Näib ka waene wend Hiiolewat!..“

„Koer on ta!“ otsustas soldat.

Istusime üksteise lähedal ja piilusime suunas, kus me heategija rewolwriga istus. Sealt ei kostnud ei häält ega elumärki.

Õõ laotas oma tumedad tiivad meie üle. Rohulagendik oli surmawaikne — me kuulsime eneste hingamist. Mõnikord kostis mõne linnu melankoolne wilistamine. Tähed, taewa ilusad lilled, särased meie kohal. . . Meil oli nälg. . .

Ütlen uhkusega, ma polnud halwem ega parem, kui mu kaaslased sel kummalisel õöl. Tegin ettepaneku üles tõusta ja mehele kallale minna. Me ei tahtnud talle midagi teha, waid ainult kõik ära süüa, mis leidsime. Kui ta laseb — hea küll! Kolmest wõib ta ainult ühte tabada, kui ta üldse tabab; ja kui ta tabab, siis ei too üks rewolwri kuul weel nii kergelt surma.

„Edasi!“ ütles soldat üles karates.

„Üliõpilane“ tõusis aeglasemalt.

Ja me astusime ette — me jooksime peaaegu. „Üliõpilane“ hoidus meie taha.

„Seltsimees!“ hüüdis soldat talle etteheitwalt.

Meile kõlas wastu tume pomin ja kuke ülestõmbamise naging. Seal wälkus äkki miski ja laeng langes,

„Mitte märki!“ hüüdis soldat hüppega inimesele peale formates. „Nüüd, saatan, saad sa minult!“

„Üliõpilane“ heitus ranitsale. „Saatan aga kukkus põlwedelt seljale, wiskas käed laiali ja hoigas. . .“

„Mis, kuradi pärast!“ hüüdis imestanult soldat, kes juba jala oli tõstnud, et inimesele hoopi anda. „Ega sa end maha ei lasknud?!“

„Liha ja küpsised ja leib!“ kõlas „üliõpilase“ wõiduhõiskaw hääl.

„Noh, wõtku sind kurat — sure minugi poolest. . . Söögem, sõbrad!“ hüüdis

soldat. „Wõtsin rewolwri inimese käest, kes enam ei hinganud ja liikumatult lamas. Rewolwris oli ainult üks padrun.“

Ja me söime waikides. Ka inimene lebas liikumatult. Me ei pannud teda tähelegi.

„Kas tegite seda, armsad wennad, tõesti ainult liha pärast?“ kostis kare ja wärisew hääl.

Me ehmusime. „Üliõpilane“ neelatas walesti, kummardus ja hakkas kõhima.

Soldat, kes ka hoolsalt näris, hakkas söimama.

„Sa koerahing! Et sa lõhkeks nagu puu. Usud sa, et su maha wõtame? Milleks on meil see waja? Lambapea — eesel! Waata ometi! mees kannab relwa ja laseb inimeste peale! Wõtku sind. . .“

Ta söimas ja näris seal juures — sellepärast kaotasid ta sõnad ilme ja jõu.

„Oota ainult, kui walmis oleme, siis teeme arwe sinuga!“ lubas „üliõpilane“ paha ennustawa häälega.

Seal kõlas läbi ööwaikuse huluw nuuksumine, mis meid hirmutas.

„Wennakesed! kas ma teadsin? Lasksin, sest et mul hirm oli! Tulen uuelt Atooselt ja lähen Smolenski kubermangu. . . oh armas jumal. . . mul on palawik — kui päike laskub, on mul halb, palawiku pärast tulin ka Atooselt minema. . . — töötasin seal. . . olen puusepp. . . kodus on naine — kaks tütar. . . rohem kui kolm aastat pole neid näinud. . . Wennakesed sööge kõik. . .“

„Teeme seda — sellepärast sa paluda ei tarwitse! ütles üliõpilane.“

„Armas jumal! Kui teadnud oleks, et te rahulikud head inimesed olete. . . oleks ma siis lasknud? Nii aga — öösel, — rohulagendikus. . . mis wõin ma parata, mis?“

Ta rääkis ja nuttis wõi lasi wärisewat, kartlikku hulumist kuulda.

„Mis too räägib!“ ütles soldat põlglikult.

„Tal peab raha olema!“ arwas „üliõpilane.“

Soldat pilgutatas silmi, waatas talle otsa ja naeris: „Oled terawmeelne! . . . Kuid teeme tuli ja heidame puhkama!“

„Ja too?“ päris „üliõpilane“

„Wõtku teda kurat! kas peame teda praadima?“

„See oleks õige!“ noogutas „üliõpilane“ terawa peaga.

Tõime kogutud põletisaine, mille sinna olime jätnud, kus puusepp meid ähwardawa hüüdega peatanud oli, ja istusime warsti tule ääres. See hõõgus rahulikult tuulewaiksel ööl ja walgustas kohta, kus istusime. Me leidsime und, kuigi weel kord süüa oleks wõinud.

„Wennaksed!“ hüüdis meid puusepp. Ta lebas meist kolm sammu eemal ja mõnikord näis mulle, nagu sosistaks ta.

„Mis on?“ küsis soldat.

„Kas tohin teie juure — tule äärde? Mu ots läheneb — kõik kondid tõmbuwad. . . armas jumal — ma wist enam koju ei jõua. . .“

„Roni siia!“ lubas „üliõpilane.“

Puusepp liikus maas olles meie poole, aeglaselt, nagu kardaks ta, et kaotab käe wõi jala.

See oli pikk, hirmsalt kuiwetanud mees; kõik rippus ta seljas ja ta suured tuhmid silmad peegeldasid ta seesmist walu. Ta moonutatud nägu oli kondine ja isegi tulekumal kollakasmullakarwa surnuwarjundiga. Ta wärises kogu kehast ja äratas tunde, mis wankus kaastunde ja põlguse wahel. Kuna ta omad pikad, kõhnad käed tule järele sirutas, hõõrus ta neid, kuna käerandmed aeglaselt ja jõuetult liikusid. Lõpuks äratas ta wastikust.

„Miks sattusid sarnasesse seisukorda? Ja mispärast lähed jala? Oled wist kitsi, mis?“ küsis soldat wihaga.

„Mulle soowitati mitte weeteed sõita, waid läbi Krimmi — õhk olla minu jaoks hea! ma ei wõi aga käia — suren sellest, wennad! Üksi rohulagendikus surema — linnud sööwad mu ära ja keegi ei kuule sellest. . . naine. . . tütrekesed — ootawad mind — kirjutasin neile — ja mu kondid pleegiwad rohulagendikus wihma käes — oh sa armas jumal!“

Ta hakkas nagu haawatud hunt kaeblikult huluma

„Kurat wõtku!“ hüüdis soldat, wihaselts üles karates. „Mis sa hoigad? Mispärast ei jäta sa meid rahule? Sa kärwad? Noh, tee seda ja ole wait. . . kes sind wajab! waiki!“

„Tõmba talle!“ soowitas „üliõpilane.“

„Magagem,“ ütlesin ma. „Ja sina, kui tule äärde tahad jääda, siis lõpeta hulumine!“

„Kuulsid?“ ütles soldat wihaselts. „Pane tähele! Usud sa, me awaldame sulle kaastunnet ja hellust selle eest, et meid leiwaga wiskasid ja kuulidega lasksid? Kaastundlik kurat! Kui see teine oleks — ptüi!“

Soldat waikis ja heitis pikali.

„Üliõpilane“ lamas juba. Ka mina heitsin maha. Ehmunud puusepp tõmbus kerra, nihkus tule äärde ja waatas waikides leeki. Lamasin ta paremal käel ja kuulsin, kuidas ta hambad lõgisesid. „Üliõpilane“ oli samuti kerratõmbunud ja näis magawat Soldat oli käed pea alla pannud, lamas nagu taewa poole ja wahtis tähti.

„Milline öö, eks? Kui palju tähti — ja see pehme õhk, . . .“ pöördus ta mõne aja järele minu poole. „Ja taewas — nagu waip. Armastan seda, sõber, hulkuri elu! Tuleb külma ja nälga kannatada, kuid selle eest on inimene waba. . . ei tarwitse ülemuse käsku kuulata. . . on enese peremees! Hammusta pea maha — keegi ei tohi midagi ütelda. . . See on ilus. . . Olen neil päiwil nälginud ja wihastanud ka — ja nüüd laman siin ja waatan taewa. . . tähed särawad nagu tahaks öelda: ei tee midagi, wana; rända ilmas edasi ja ära lase miskil üle pea kaswada. . . noh ja. . . ja süda on rahul. . . Ja sina. . . kuidas on su nimi — hallo, puusepp! Ära ole pahane ja ära karda midagi. . . ei tee wiga, et su leiwa ära sõime — sul oli leiba, meil polnud seda, sellepärast sõime sinu oma ära. . . ja sa meeletu lased kuuli kohe lendu. . . kas sa ei mõista, et inimesele kuuliga wiga wõib teha? Olin sulle wäga tige ja kui sa ümber poleks kukkunud, oleks sind su häbematus eest peksnud, wennake. Ja mis puutub leiwasse siis jõuad homme Perekopi ja ostad seal — raha sul ju on — seda tean. . . On sul kauemat aega palawik?“

Kaua weel kõlasid mu kõrwus soldati tugew bass ja haige puusepa wärisew hää. Tume, peaaegu must öö langes ikka sügawamini maa peale ja rinda tungis wärske, jõurikas õhk. . .

Tuleriit heitis rahulikku walgust ja andis karastawat soojust. . . silmad langesid kinni ja nende üle, läbi poolune walwas rahustaw ja puhastaw tunne — — — — —

„Tõuse! Ruttu! Lähme!“

Ehmatusse tundega awasin silmad ja kargasin ruttu jalule, mille juures soldat abiks oli, kuna ta mind jõudsalt käewarrest tõmbas.

„Noh — kas warsti saad! Edasi!“

Ta nägu oli wihane ja ärritatud. Waatasin ümber Päike tõusis ja ta helepunased kiired paistsid puusepa liikumatule, sinakale näole. Ta suu oli awatud, silmad olid pungil ja klaasised ja pilk wäljendas õudset hirmu. Ta ülikond oli rinnal täielikult käristatud ja ta lamas ebaloomulikult murtud asendis. „Üliõpilast“ polnud näha.

„Noh, mis sa waatad! Tule, ütlen ma!“ hüüdis soldat tungiwalt ja tõmbas mind käewarrest.

„On ta surnud?“ küsisin ma hommikuwärskuses wärisedes.

„Muidugi — kui sind kägistatakse, oled ka surnud,“ seletas soldat.

„Ah — üliõpilane...?“ hüüdsin ma.

„Noh, kes muu? Sina ehk? Wõi mina? ah ja — seal oligi õpetlane... on osawalt hakkama saanud... ja wiis seltsimehed halba seisukorda... Oleksin seda eile teadnud, oleksin „üliõpilase“ tapnud. Oleksin ta tooliga surnuks löönud: nii rusikaga meelegohale — ja naru oleks ilmas vähem olnud! Mõistad sa, mis ta õiguspoolest teinud on? Nüüd peame nii minema, et ükski inimlik silm meid rohulagendikus ei näe, mõistad! sest — täna leitakse — puusepp — kägistatult ja rööwitult. Ja meid luuratakse — kust tuleme, kus öösel olime — ja siis püütakse meid... kui meil ka enestega pole... Kuid ta rewolwri wõtsin ära! Ilus asi!“

„Wiska minema!“ hüüdsin soldatile.

„Minema?“ küsis ta järelemõttlikult.

„See on wäärtuslik asi. Ja ehk ei püütagi meid... ei, ma teda minema ei wiska... kes teab, et puusepal relw oli? Ta on ehk kolm rubla wäärt, sees on kuul... oh, kui selle kuuli meie armsale seltsimehele kõrwa taha saaksin lasta! Kul palju see küll warastas? Koer! Oh neetud...“

Waesed puusepa tütre!“ ütlesin ma.

„Missugused tütre? Ah, selle omad? Noh, need kaswawad üles... meiega

nad ikka ei abiellu, selle üle ei maksa pead murda... lähme aga, wend, rute-mini... kuhu siis lähme?“

„Ei tea — ükskõik...“

„Ka mina ei tea ja tean, et on ükskõik, lähme paremale — seal on meri!“

Läksime paremale.

Pöördusin. Kaugel meie taga lamas rohulagendikus tume kogu ja selle kohal säras päike.

„Sa waatad, kas ta üles on tõusnud? Ole muretu, see meile järele ei jookse... õpetlanenäib wilunud olewat, on põhjalikult toiminud... ka seltsimees! Pani meid sisse! Ah, wend! Inimesed on halwad, iga aastaga lähewad nad halwemaks!“ ütles soldat kurwalt.

Hääletu ja üksik, hommikpäikesest säraw rohulagendik laotas meie ümber ja ühines taewapiiril taewaga, mis nii heledalt, mahedalt ja rikkalikult walgest jagas, et iga must ja ebaõiglane tegu näis wõimatu kesk seda waba, sinisest taewakuplist kaetud legendikku... .

„Kuid mul on nälg, wend!“ ütles mu kaaslane, kuna ta paberossi keeras.

„Mis me täna sööme, ja kus, kuidas?“ See oli küsimus... .

* * *

Siin lõpetas jutustaja — mu naaber haigemajas — oma jutu ja ütles mulle: „See on kõik. Soldat ja mina saime headeks sõpradeks ja me läksime koos Karsini. Ta olt heasüdamlik ja wäga wilunud poiss — tüübiline hulkur. Austasin teda. Rändasime Wäike-Aasiani koos, seal läksime lahku...“

„Kas mõtlete ka wahest weel puusepa peale?“ küsisin.

„Nagu näete — wõi — nagu kuulsite!“

„Ja — rohkem midagi?“

Ta naeris. „Ja mis pean ma tundma? Ma pole selles süüdi, mis talle juhtus, nagu ta süüdi pole selles, mis mulle on juhtunud... Ja üldse pole keegi milleski süüdi, sest nagu elame, oleme kõik loomad.“

Emaj ja poeg.

Austria kirjanik Felizitas Robl.

„Proua Marie Berger, tulge lähemale!“
Kohtuniku hüüde peale tõuseb wäike, kartlikult oma ümber waataw naisukene, kes kahele kepile toetudes wawaga saali keskele jõuab.

Näha on peaaegu ainult kaht keppi. Nende wahel õhk, peaaegu luulelennu mäng. Nüüd aga, mil ta silmad tõstab, ei ole äkki enam tegemist waid kahe kepiga. Õieti nähtakse nüüd waid weel neid silmi, mis näiwad olewat kõike maailma wiletsust näinud, läbi elanud Selle juures ripuwad nad nimetumas kartuses kohtunikul ja neis peegeldub uute witsahoopide ootus.

„Kui wana Te olete?“

„Kuuskümmend kaheksa aastat.“

„Teie elukutse?“

„Herra kohtunik,“ — naine waatab kohtunikule peaaegu arusaamatult otsa —, „ei ma seisaks nüüd siin, kui jõuaksin weel töötada.“

„Teie nõuate pojalt toetust. Millest Te õieti elate?“

Härra, mis naabrid mulle annetawad. Teie ei tahaks uskuda, kui palju häid inimesi leidub. Regajalt toob mulle mõni neist suppi, siis jälle kogutakse mulle majas leiba. Ometi juhtub ka mõnikord, ei mind kaks wõi kolm päewa unustatakse. Inimestel on ju ise oma mured. Weel aasta tagasi käis mu käsi hästi. Wõisin käia pesemas, aga nüüd ei lase reumatism mind enam liikuda. Härra kohtunik, ma wajan nii wähe, kui ta mulle wõiks anda kolmkümmend shillingit*, kuus.“

Kartlikult silmitseb ta kohtunikku. Siis jätkab:

„Wõi kakskümmendwiis, jah, härra, 25, wajan ju nii wähe. Ja tõesti, härra kohtunik, ta ei tarwitse seda mulle ju enam kaua maksta.“

Ei, mitte enam kaua, sa armas poeg, mõtleb kohtunik.

„Aga härra, kui see ei lähe. . . ma ei oleks ju ka iial kaewanud; aga inimesed kihutasid mind tagast. . . ja oma kirjadele ei ole ma iial wastust

saanud Wõimalik, et nad kadusid. . . jah, üsna tõesti!“

„Hea küll, proua Berger,“ ütleb kohtunik. „Nüüd kuulame Teie poeg kord üle.“

„Härra Leopold Berger!“

Ärewalt astub ette hästiriietunud ja hästitoidetud noor mees.

„Härra kohtunik. . .“

„Mis Te olete?“

„Härra kohtunik, mind arwatakse siin Kröösuseks. . .“

„Mis Te olete!“

„Wäljaweoäripidaja, härra kohtunik. Teil pole aimugi, kui pahad ajad praegu ärimeestel on. Peate teadma, meie elame ainult wälismaast. Härra kohtunik, elu on igawene wõitlus!“

„Tõsi, ja seekord olete Teie wõidetud. Maksate oma emale iga kuu kolmkümmend shillingit.“

„Härra kohtunik. . .“

„Pidage suu!“

Wiini linna toredamas villade-linna-jaos on villa „Rahu“ esimene kord heledasti walgustatud. Villa omanik ootab oma külalisi nagu iga õhtu oma juure mängima. Üksikud, kes juba kohale jõudnud, weedawad oma ootamisega külma puhweti ligidal weiniklaaside juures, mida teener tasakesi käies täidab.

Saali mugawas nurgas istub majahärra, närwilikult üht sigaretti teisest põlema süüdates.

„Aga, Leo,“ ütleb üks sõpradest, „jätta oma närwilikkus, muidu wõid täna mängus, kus sul alati on õnne olnud, kaotada.“

„Jätta mu rahule,“ tõrjub Leopold Berger; „sa tead, kuidas ma seda tähelepanekut wihkan. Kui ometi tuleks Stephanson, et saaksime juba alata.“

„Muide,“ hüüab keegi teine härra; „nimelt tema laseb ennast pooleks tunniks wabandada On hetkeks emaj juure läinud.“

„Mis, ja seda just täna?“

„Jah, just täna. Sest talle tuli meele, et täna on emadepäew.“

*) Umbes 1500 marka.

Põruw naer täitis ruumi, naer enam wõrduw wihahüüdele kui naerule.

„Pesulapp! — Ja et sina seda mulle just täna pead ütleva, mil wiha mind isegi lämmatab.“

Ta võtab klaasi joob. Siis jätkab ta: „Emadepäew! — Kolmkümmend shillingit kuus maksab see naine mulle tänasest päewast!“

„Aga Polde, pudel sekki sul kuul vähem — tühi asi sulle!“

„Pea suu! Polde, Polde, kuidas see nimi mu meeleheitele ajab. Kui ma tagasi wõiksin wihata kuni mu esimene elupäewani, ma teeksin seda. Leopoldiks, nimelt Leopoldiks on ta minu ristitud. Teenri, kel see nimi oleks, wiskaksin ma uksest wälja, nii hirmsasti haawab see nimi minu esteetilisi tundeid!“

— — —

Ema Berger on koju jõudnud ja istub wäsinult kastil, mis ta toas on ainaks istewõimaluseks. Wilets ruum, mille aknad waewalt juunikuupäikest lasewad aimata. Isegi tuhm, waatab selle toa ainus silm wälja poolpimedasse kotta. Ei ta lase aimata ei kewadet ega lund.

Peaaegu kõik lihtsad mööblid läksid wiimase aasta jooksul sama teed. Ainult woodi, laud ja kaks kasti jäid ema Bergerile. Priimus oli tal supisoojendajaks. See oli wiimne asi, mille ta weel oleks wõinud ära anda, aga ta ei jaksanud seda teha, sest siis oleks ta teistele majaanikkudele muutunud tülitajaks.

Üsna waikselt istub ta, weel nii, kuidas ta koju tulnud. Mõtleb ja mõtleb...

Kas poiss minu peale küll wäga pahane on? Saadan talle wiis shillingit tagasi. . . Nägi nii terve wälja ja ilus. Juba lapsena oli ta kena poiss.

Ja ta rändab mälestuses kaugele tagasi.

Kui isa alles elas ja neile see wäike ime kingiti, kui õnnelikud olid nad siis. Aga sa ei kestnud kaua ja waewalt kaks aastat hiljem maeti ta mees. „Waata meie Poldi järele,“ olid ta wiimsed sõnad. Waratumalt jäid nad järele. Ema silmad olid juba ammu nõrgad, nii et ta õmmelda ei wõinud. Aga tal oli kaks tugewat kätt ja ta läks koristama ning pesema, milleks teda wajati.

Õieti head ei olnud Poldil iial. Kui ema wiimised pennid kokku korjas, et poiss keskkoolis saaks käia, juba siis algasid ta hädad. Poiss oli alati tusane, sest iial ei wõinud ta oma kooliwendasid oma juure kutsuda. Tema ema oli ju — pesunaine! Ja see tegi talle häbi. Siis, pärast kooli lõpetamist, oli ta ühel päewal kadunud. Mitu nädalat hiljem tuli kaart. Raha. . . Ja ema wõttis ööd appi ning elas weel kokkuhoidlikumalt kui enne.

Möödunud olid aastad; ei tulnud ainustki kaarti, mis oleks emale teatanud, kus ta poeg wiibis. Aga siis jutustasid talle ühel päewal inimesed, et tema Poldist olla saanud peen härra ja et ta elawat samas linnas.

Ema Berger läks teda otsima.

Wiimaks oli ta tema leidnud.

Aga kui ta nägi toredat maja, milles poeg elas, siis ei leidnud ta julgust tema juure minna. Aga täis rõõmu ootab ta päew päewa järel teateid. Tõsi, sihukesel suurel härral on palju tööd, aga küll ta kord juba aega leiab.

Ja siis tuli pojalt palawasti igatsetud sõnum: ärgu ta tema akende all hulkugu. Kõik olla muutunud; tema olla abielus, ja kas ta siis tema prouat niisuguseks arwawat, kes pesunaisega, jah, waese kes pesunaisega wõib läbi käia. . .

„Ei, mu poiss, seda ma sulle ei tee!“

Aga sest hetkest saadik hakkas wanakese jõud raugema.

Wäsinult mõtiskledes waatab ta üles. Ta pilk langeb ajalehele, mis laual seisab. Kahtlemata oli korteriperenaise poeg seda siin ta äraoleku puhul lugenud. Ja ta silmad langesid suurelt trükitud pealkirjale:

„Emadepäew!“

Wõlutuna wahib ta seda ja hakkab siis kibedasti nutma.

„Emadepäew! Ja mina — mina — olin täna pojaga kohtus! Poldi, Poldi, anna andeks! Seda häbi, mis sulle teigin, ei jaks ma kanda.“

Ta nõjatab pea käte wahele ja istub liikumata.

Möödub tund, möödub kakski. Wäsinult tõuseb ta, wenib edasi ja hakkab sügawasti hingama.

„Jumalale tänu — gaasi kraan on üsna lahtine, keegi ei wõi mõttele tulla, et see meeleldi on tehtud, liiati weel

täna, mil mulle mõisteti kolmkümmend shillingit kuuraha. Ei, mu poiss, seda häbi ma sulle ei tee, et su ema on sellega hakkama saanud."

Ja weel wiimast korda lehwib helk ta näost üle. Pisarateta wõtab ta riidest

lahti, läheb woodisse. Käed koos, lebab ta woodis.

"Eks ole, Poldi, nii on see kõige parem? . . ."

Ja siis weel wiimane: „Poldi!”

Sheigi pea.

Kabiilide rahwajutt.

Keegi mees jättis surses maha poja. Poeg weetis ööd ja päewad oma ema juures. Sheik aga laulis igal hommikul oma palwet ja äratas sellega oma naabrid. Laps läks sheigi juure ja ütles: „Ah, sheik, ära laula nii, sa äratad meid alati hommikul üles, minu ja minu ema!” Kuid sheik laulis edasi. Laps läks mo-sheesse, wõttes kaasa noa; hetkel, mil sheik palweks pikali heitis, wirutas laps talle hoobi selga ja tappis niiwiisi sheigi. Ta jooksis ema juure ja ütles: „Tapsin sheigi, lähme, matame ta maha.” Nad lõikasid sheigil pea otsast ja matsid pea maha. Laps läks thadjemâth'i, kus linna

mehed koos olid. Ta äraolekul tappis ema lamba. Ta wõttis lamba pea ja wahetas ta sheigi peaga. Laps aga ütles thadjemâth'il: „Ölen tapnud sheigi, sest ta äratas meid igal hommikul.” — „See on wale!” wastasid mehed. — „Tulge mu ema juure, ja ma näitan Teile, kus me ta pea maha matsime.” — Kõik jooksid ema juure, kes aga neile ütles: „Ah, sidi, laps on hull; see on ju waid lammas, mille tapsime; tulge ja waadake, kelle pea meie maha matnud.” Mehed jõudsid juhataatud paika, kaewasid ja leidsid lamba pea.

Wõrede taga.

O. Grossschmidt.

*Wõrede taga, mu linnuke,
puuri sees laulad ja laulad:
Ehk sa küll kaotand priituse,
siiski sa laulad ja laulad.*

*Päikest ei ole, ei rohelist puud,
siiski, mu linnuke, laulad;
tõhti ei silma sa hõbedast kuud,
linnuke wäike, sa laulad.*

*Koitu ei näe, ei ehast sa tea,
aga sa ikkagi laulad,
pesa ei punu ja pulmi ei pea —
ometi, ometi laulad!*

*Sündinud laulik, mu wätkene lind,
edasi hõiskad ja laulad;
murest ja rõõmust ei tea su rind,
siiski sa laulad ja laulad.*

Ristikheinaleht.

Austria kirjanik B. Alma.

Tädi majas oli Loori kapellmeister Rudolf Tanzeriga tuttawaks saanud ja tema sügawa kirega räägitud sõnu lapselikult usaldades uskunud. Tanzer aga, kes teadis, et ta ju homme pealinnast lahkub, pani talle lühikese neljasilma all wiibimise puhul kuldketikesse, mille küljes rippus neljaleheline kullast ristikheinakuju, kaela ja suudles muretumalt neiu suudlematut suud.

Teisel päewal sõitis ta välismaile kontsertreisile ja ei saatnud ootawale ning lootwale neiukesele enam wähematki terwitust ega teadet.

Siis oli Loori pidanud õppima oma walu warjama, ennast rahulikuna ja rõõmsana näitama, kandes ise sellejuures pettumusewalu hinges. Aga ehkki ta annetatud mälestusajast ei suutnud lahkuda, ometi ei lootnud ta enam mingisugust õnne ning ei usaldanud ka enam inimesi. Kui Loori wanemad surid ja ta enesele pidi walima elukutse, siis astus ta adwokaat Hilberti juure naiskretäriks.

Ajajooksul oli ta hingki jäänud rahulikumaks, eriti weel, kui kibe töö talle mõlgetusteks aega ei jätnud. Aga ta polnud ka tähele pannud, millise mõtisklewa tõsidusega ta peremees teda tihti silmitses ja kuidas siis igakord iseäralik helk ta näost üle lendas.

Kui Loori ühel päewal pärast töö lõpetamist minekule walmistas, palus peremees teda saata tohtida.

„Mul on Teile nimelt midagi teatada,“ ütles ta, „mida büroorumide ükskõikses ümbruses rääkida ei wõi.“

Nii lahkusid nad koos ja läksid linnapiiestikku.

Kell oli alles kolm ja puiestik siis weel inimestest lage, ehk küll päike väga soojasti paistis. Sügawasti laskusid pajuoksad tiigi kohale, mis waiksesti oma ette unelas. Päewa sära, tungides läbi okste, tõmbas murule ja lillepeonardele laiu, heledaid triipe.

Siis, keset õitswat ilu, mis oli alles weel pooleni kewade, pooleni suwi, awaldas Heinz Hilbert Loorile oma südamliku soowi, et ta tohiks teda kosida.

Ta rääkis oma armastusest ja igatsemusest teda õnnelikuks teha.

Hilberti tõsised, südamlikud sõnad langesid kirjeldamata mõnuga Loori hinge, sealt wälja tõrjudes esimese pettumuse hädad ja kibeduse wiimse raasu, sinna asemele istutades usaldust ja armastust. Aga weel ei wõinud Loori selle tunni lohutusele anduda, weel peitus temas kahtlew hirm ja arg ehmatuse õnne eest, kui see läheneb.

„Teie sõnad tulid nii äkki,“ ütles ta tasa ja kogeledes; „pean nende üle weel järele mõtlema — homseni.“

„Nii siis homseni, armas, armas Looril!“

Heinz ei rutanud; ainult õrna liigutusega wõttis ta neiu peenest käest kinni ja suudles seda aukartlikult. Ja kui nad puiestiku wärawate poole sammusid, ei märganud neist kumbki, et wäike ristikheinake maha oli jäänud. Kett oli lahti tulnud ja lebas pingi kõrwal rohus, särades päikese käes, nii et ühe mehe silmad, kes scalt pisut hiljem möödus, temale langesid.

Esimest korda pärast aastaid wiibis kuulus kapellmeister Rudolf Tanzer jälle kodulinnas ja waatles nüüd kohti, mis talle kord armsad olnud. Mängis mälestustega, mis ta hingest kuulsust ihaes olid ununenud.

Peaaegu masinlikult kummardas ta kuldasja üles wõtma, kuid äkki muutusid ta näojooned tähelepanelikuks. Ja siis, äkki, tuli talle kõik jälle meelde.

Rudolf Tanzer tundis seda õnneristikheinaehet, mille ta kord ühele neiuale annud, kõige ilusamale ja puhtamale, keda ta kohanud. Tookord, kui ta suure kontsertreisi algas välismaile.

Aga kust sattus see amulett siia? Kas oli ta alles nüüd kadunud ja selle omanik oli seda siinamaani ustawalt kannud ja hoidnud? Wõid olla, et ta nüüd kahjuid tundis?

Südamliku meeleliigutusega mõtles ta wäikesele Loorile. Kas oli ta weel sama ilus ja armas kui siis? Kas oli ta muutunud? Kas oli ta weel wanemate

juures? Kas oli tal aimu olnud, et ta temale oli mõtelnud, nagu mõeldakse ilusale muinasjutule? Ehk lähewad muinasjutud mõnikord ka täide?!

Rudolf uskus peaaegu sellesse Sellepärast läks ta Loori endisesse kodu otsima.

Ja tõesti, Loori elas weel seal! Awas ise ukse, kui kapellmeister helistas.

Koja poolpimeduses seisid nad wastamisi ja mälestus, mis nende wahel oli, püüdis neid ühendada, aga ei suutnud.

„Preili Loori, kas Te mind enam ei tunne?“ küsis Tanzer wiimaks. Tema oli preili kohe ära tunnud. See oli sama sale keha, sama magus nägu. Mitte sugugi wanem, ainult tõsisem.

„Härra kapellmeister Tanzer?“

Neiu hääl kõlas pelglikult, küsiwalt. Siis saatis ta külalise tuppä, pakkus talle istet ja istus ka ise. Sel osawus oli tal waremalt puudunud, aga see oli meeldiw.

„Kas teate, miks ma tulin?“ algas Tanzer.

„Lugesin lehest, et siin wiibite. Tahtsite wististi näha oma nooreea kohti ja sõpru?“ wastas neiu.

Sisemise meeleliigutusega silmitses kapellmeister ilusat neitut, kui ta tasakesi ütles:

„Preili Loori, teate, et me oma saatuse enamasti juhusest wastu wõtame? Leidsin täna linnapuiestikust, mis Teie olete kaotanud.“

Ta ulatas neiule kaotatud ehte ja alles nüüd märkas Loori selle kaotust. Ta oli kõik see aja oma peremehe sõnade üle järele mõtelnud ja polnud

ehte kaotamist märganudki. Nüüd wõtis ta selle naeratades wastu.

„Juba teist korda annate mulle selle, härra kapellmeister! Kaotasin ta täna.“

„Sellest järeldan ma, et seda tänini kandsite.“ wastas Tanzer. „Ja kas tohin weel midagi muud järeldada? . . .“

Loori märkas, mis mehe rinnas sündis; ta tahtis teda wõita, teda, kes talle siamaani oli olnud wäärtusetu. Aga ta aimas ka, et see oli waid kunstniku silmapilgutuju, mis ta täna oli toonud tema juure. Mitte enam.

„Loori, wastake mulle,“ palus mees lootes.

Aga neiu häwitas, mis alles idanema hakkas

„See oli harjumus, härra kapellmeister,“ ütles ta, „ja mõtelge, see õnneehe jäi mulle seniks, kui õige õnn koju jõudis. Täna küsis ta mult midagi ja homme pühitsen ma oma senise peremehega kihlusi. Nagu näete, pole mulle amuletti enam waja ja ma jätan ta hea meelega Teile, et Teiega leiaksite oma õnne.“

Loori teadis, et ta kunstniku uhkust raskesti oli tabanud. Aga tema oli sellest sel hetkel, mil talle minewik weel kord wastu tulnud, jagu saanud. Wabana ja õnnelikuna wõis ta Heinzile anda oma jaasõna.

Mõne wiisaka kõnekäänu järele oli Tanzer toast lahkunud; kuldne ristikeheinaehe oli lauale jäänud. Nüüd wõtis Loori ta sealt ja suudles seda nagu jumalagajätteks; sest homme, büroosse minnes, tahtis ta selle kinkida esimesele lapsele, keda ta nägi.

Temale enesele algas ju uus elu, mis täis uusi lootuseid ja uut õnne.

Terwitus.

Ed. Wöhrmann.

Höbekellukeste helin . . .
Ah, mu süda, kuulata!
Kuulata, kuis kostab kõlin
üle armsa isamaa!

Ta kui kewadhelin õites,
ta kui uinuw lapselaul . . .
Meelitad mu meeli kõites,
oma poole, wend, nii aul.

See on südamete luule,
hingeline ühtlus eht;
see on, armas sõber, kuule,
ristikkeina kolmikleht!

Wana piiriaia wäraw.

H. Rikand.

Rikka suurkoha omaniku'maid waeste rendikohtade omadest lahutades wenis piiripealne roigasaed pikalt üle põldude, üle aasade ja läbi wõsiku. Ta oli wanadusest üleni sammaldanud ning paljude paranduste läbi lipitud ja lapitud. Siis aga oldi ka parandustöist loobutud. Sest inimeste seas puhusid teised tuuled ning tärkasid warem tundmatud arusaamised. Tõusid esile wiljakamad ülesanded, kui roigasaedade ehitamised ning parandamised nurmil ja metsamail. Ja nii wõis aeg piiriaia kallal takistamatult oma häwitustööd teha.

Üks roigasaia wäraw wõsawahelisel metsateel oli wiimase ajani ikka veel kohendamist leidnud ja pidas end aiaga ühiselt tähtsaks asjameheks.

„Kõik nad peawad mulle oma aua-walduse tribuuti maksma, olgu nad kes tahes wõi tulgu kust tahes! Sest kas on keegi, kes ilma minu nõusolekuta teisele poole aeda pääseb. Ja wana auwäärt piiriwaht roigasaed, see juba oskab ka oma ametit.“

Kord juhtus, et otse wärawa läheduses tükk roigasaeda kokku warises. „Pole wiga,“ mõlles wäraw, „küllap see peagi jälle üles kohendatakse.“

Aga ei kohendatud enam.

„Imelik,“ mõtles wäraw, „kas 'piiri siis enam pühaks ei taheta pidada? Kuhu jääks siis wahetegemine? Siin rikas maaomanik, seal räbalas rentnikud ja porised popsid, — ega's neid ometi ühte waagnasse heita saa. Kuid olgu mis on, mina jään oma kohale ning ei mõtlegi oma õigustest taganeda.“

Ühel wihmasel kewadel nähti metsa-

teel rohkem kui muidu sõitjaid liikuwat ning nende wankrirattad olid tee wärawa kohal peagi põhjatuks porimükkaks sõtkunud. Seal tuli kord üks sõitja, heitis pilgu porimükkale, pööris siis hobuse teelt kõrwale, juhtis ta lagunud aiakoha juurde, astus seal wankrilt maha ning asus pooltõllakile olewaid roikaid ja teibaid hobuse jalge eest kõrwaldama.

Wäraw jäi imestusest keeletuks. Kuidas? Keegi julgeb ilma tema loata ühelt poolt aeda teisele minna! Mäherdune häbematus! Siis aga sai ta enesewalitsemise tagasi, kõigutas end oma wanadusest luitunud sagaril ja kriiskas:

„Käed emale!“

Mees wiskas wiimase teed takistawa roika kõrwale, waatas siis muiates wärawa poole ning lausus:

„Ä' sa kõgise midagi! Näed, saame wäga hästi ka ilma sinu lahkuseta läbi.“

Ütles, istus wankrile ning sõitis oma teed. Hämmastanult waatas wäraw talle järgi ning hämmastuses nägi ta paras-tisi rändajaid tolle teerajaja jälgil läbi aiambulgu edasi-tagasi käiwat. „Mis õigusega, mis õigusega?“ kordas ta omale ikka ja uuesti jälle. Aga ta ei saanud enam millestki aru. Ta oli oma aja üle elandud.

Siis, ühel udusel päewal, tuli keegi mees hobuse ja tööwankriga piki lagunenu aeda, siin ja seal hobust peatades. Ta korjas aiaroikaid koormasse. Wärawa juurde jõudes silmitses ta seda asjatundliku pilguga ning sõnas siis:

„Ei kõlba enam wiljarõugu redeliksi. Liiga pehastanud juba. Läheb ühes roigastega tuleroaks.“

Mesilased.

H. Wühner.

*Meil aias olid mesipuud,
Seal pidin wahiks olema.
Mul ametit ei olnud muud,
Ma walwasin neid hoolega,*

*Meetoojad läksid lennates
Ja teised tulid tagasi,
Ja suwõhk, see sumises
Neist päiksepaistel alati. — —*

*Ei ole mul nüüd kiitlemist,
Kui on mu laulul magusust,
See mesilaste teene wist,
Sest neilt ma sain ju õpetust.*

Sibahunt.

Saffa kirjaniku **Suisse Westkirch**'i romaan.

13

Rahutult awas ta ukse.

Tuli katla all oli kustunud. Minult tulekahju kuma walgustas tuba.

Juget polnud kolde ääres. Galastaja taewas!
Teda polnud ka woodis.

Gepe pistis karjuma, hüüdma.

Ei mingit wastust.

Siis langes ta pill omni afnakesele, mis tõmbetuule käes liikus. Kas oli tüdruk sealt wälja pugenuid ja põgenenuid? Ja kus, kus wiibis ta nüüd? — Kort Ohlteni juures? Põlewas majas?

Külmajudinad käisid Gepele üle selja seda enesele ette kujutades.

Ei, seda mitte! Wististi jooksis ta oma tallu tagasi. Ei Triin-Mleidi ega Tobiaht ei olnud tulekahju juures nähtud. Rahtlemata wiibis Juge nende juures!

Ohmatusest nõtkuwail põlwil ruttas Gepe tagasi, awaldas Stiinele oma kartuse ja oma mure.

Mõlemad hakkasid jooksuma Kreieni poole. Lürke läks ühes nendega. Tema oli wana. Tema tahtis pisut magada. Ja Krishan Woss ning Jaan Kattenbühl tahtsid Kreienilt tulla mingisuguse puu, millega hea oli tuhast Kort Ohlteni fonte otsida. Wisheit, kes Jaaniht enam iial ei lahkunud, läks nendega ühes.

Nõnda hakkas terwe salk inimesi liikuma, alla pikka külateges mööda, mida tulekuma punaselt walgustas.

Nad olid juba peaaegu Kreieni silla juure jõudnud, kui neile kõrwu kostis waki hädakisa, wiimne pill karjatus, nagu surmakarjatus, mis kustus rögisemisje.

Ja siis, surmakarjatusest jõe poolest üle käis, üsna lähedal hulumine, õudne hulumine, mis Wilm Kattenbühli surmabõl Lütjendammi elanikke Wossi ketraniistoas oli heidutanud.

Setke aega seisid kõik hirmuist nagu jääks tardununa.

Siis tormas Jaan Kattenbühl joostes edasi.

„Sibahunt! — Ta on siin! — Ta polegi ära põlenud! — Kättemaksmist mu wenna Wilmil eest! — Võõge ta surmiks!“

Tema kannul jooksis Krishan Woss. Jüegi Lürke sirutas oma wanad koivad wälja. Naised tõmbasid kined üles ja jooksid nagu jäne-
dse läbi lume.

Nii jõudsid nad kohale.

Punasest tulekumast walgustatud, maadlesid üksteise peale wifatuna kaks inimkeha.

16.

Niipea kui Kort Ohlsen oma naise surmkeha juurest oli kodu tagasi jõudnud, istus ta omas toas nagu uimane. Etu jooksis tema aruist liig ruttu. Tema tahe ei jaksanud temaga enam sammu pidada. Terwe õõ oli ta pead murdmud wõimalusi otsides, kuidas oma abielu saaks lahutada ka wastu naise tahtmist, ja kuna ta selle üle järele mõtles, oli surm nad juba lahutanud. See ootamatu, mõistatuslik surm, mis nagu wälk selgest taewast tema waenlase oli maha löönud ta õitsuwuses, rebis temagi jalgade alt põhja, millel ta juba aastaid seisis. Tema tundes ja kawatsused, mis nagu taputained selle naise olemuse ümber seisid, rippusid äkki tühjas õhus. Tema oli wabal uus, ilusam elu algas talle täna. Uga ta waarus jelles nagu liblik, kes praegu tupest tulnud ja kel weel aega ei olnud oma kortsunud tiibu sirgeks sirutada.

Omas uimas ei märganudki ta, et tuli kolbel katla all oli kustunud ja et Lütterjaan puudus.

Praegu astus ta tuppa, tiisedana, jalad hartus, näos tume trotslikkus, mis kõigi Lütjendammi elanikkude näolt Kort Ohlsenile wastu ahwardas.

„Luba, peremees!“

„Mis on?“

„Mina lahkun talust!“

Ohlsen imestas.

„Sina ka? — Kas ei wastanud sa mulle weel alles hiljuti mu küsimusele, et sina asunik-
tude lobast midagi ei küsi ja tahad jääda?“

„Olen oma arwamise muutnud. Weel täna muutsin ma selle. Jah.“

Lütterjaan waatas peremehele jultumult silma. Siis jätkas ta:

„Ega's sa mind ometi taha jääma sundida?“

„Mina ei ole weel kedagi sundinud. Mine, kui heaks arwad.“

„Mul oleks weel palka saada.“

Kort Ohlsen tõusis ja pani raha lauale.

Lütterjaan luges selle hoollega üle, pistis tasku ja lahkus jumalaga jätmata toast, läwel weel oma põlguse märgiks sülitades.

Weerandtundi hiljem nägi Ohlsen teda, kast seljas, teed mööda silla poole sammuwat.

Naer tahtis talle tulla, tibe, pillaw naer.

„Nii siis olen ma oma loo siin Lütjendam-
mis lõpetanud. Rah digel! — Mis on mul
Lütjendamiga tegemist? Maailm on suur.
Ja nüüd, mil mu naine surmud, seisab kogu
maailm minu ees lahti.“

Lühikeste mõtlemise järele arwas ta ometi
digeks oma maja uksti riivi pauna. Ta pani
isegi põikpuu rehealuse wäravale ette.

„Need Lütjendammi asunikud, nad on dige
kuumawerelised.“

Dieiti oleks ta pidanud Bremenisse sõitma ja
seal oma naise wägiwaldse jurma teatama.
Nga mingisugune teesmine wastikus hoidis
teda seda tegemast. Siis ehitati talle ta abielu
kohta lõpmata küsimused, samuti ta nime muut-
mise kohta. Ta tahtis ära oodata, kuni see kõik
iseenesest tuli. Küllawanem Woss oli tragi mees
ja täitis juba oma kohuse.

Ta wajus jälle oma mälestustesse, mis,
wälja piitfutatud nende sündmuste läbi oma
urgasteft, kus neid aastate kaupa wägisi kinni
hoitud, karjakaupa talle uimastawalt kallale
lippusid. Wahetajal pidi ta karja järele waa-
tama ja enesele söögi walmistama. Masinlikult
tegi ta seda. Ta mõtted rändasid tagasi, ifka
tagasi noorusikka, abielu, õmetusse, mis ta
elu häwitamud.

Rääm jõudis õhtule; warajane talwedhtu
roomas lumewäljale.

Seal äratas teda koputamine uksele. See
oli eiti nii tajane, nii wainne, nagu oleks
mõne linu tiib ust puudutanud, siis wäljem,
kärjatum, täis hirmu.

Ja siis kajas hääl, mille Kort Ohlsen oleks
ära tunnud tuhandete teiste hulgaft. See kis-
kus ta oma minewiku uinistustemait tagasi
olewikku täis muret, tulewikku täis hiilgawat
lootust.

Jnge!

Ta jooksis ukse juure, lütkas riivi eest ja
tõmbas tüdrukku üle läwe tuppa.

„Sina! — Sina tuled! Tuled minu juure!“

„Neiu oli hingetu, mätsita, rätifuta. Ras-
kesti kahmas ta Ohlseni ümbert kinni.“

„Sa pead põgenema!“ hüüdis ta, niipea
kui juttis rääkida. „Kohhe, Kort Ohlsen! —
Ruttu, ruttu! — Kaalul on sinu elu. Nad on
sinu kannul!“

Ohlsen ajas pea trotslikult kuklasse.

„Kaalul on mu elu? ! Eks saa näha. Ütle
mulle —“

„Ei, ei! Nemad sinu juttu ei kuula. Nad
panewad su maja põlema. Põletawad su ühes
majaga! Rippuwail juuffil põgenesin ma Gepe
majast, mitte ukseft, läbi akna! Oh, milline hirm

see oli! — Sa pead põgenema. Silmapilk,
wiidimata! Mina juhii sind!“

„Sina — mind?“

„Mina tunnen sood. Olen seal tihti hulku-
nud, päewad otfa. Tunnen üht onni, turba-
onni. Sealt ei otfi sind keegi. Tule aiumt,
tule! Enne kui nad su leiawad!“

Kuna neiu weel rääkis, oli Ohlsen juba
kõige tarwilikumad asjad kofku forjanud, naihse
kajuta, soojad waibad neiu tarwis. Laetud re-
wolwri pistis ta põuetaskusse. Ta sai selgesti
aru hoiatuse tõsiduseft, mõistis, et ta elu rip-
pus waid minutite küljes. Ja ta ei tahtnud
seda nüüd mängule pauna, nüüd, mil see tal
täis õndsamaid lootusi ees jaras. Nähes ar-
mastatud nägu, mis maailm temale kandis,
lõi kuum elulust temas aastate järele jälle
laufa lõffele.

„Olen walmis. Tule!“

„Neiu kuulatas kartlikult ukse juures.“

„Weel polnud midagi kuulda.“

„Läbi aia,“ sojistas Jnge. „Hea, et sinu
talu asunduses wiimane on. Seal ei näe meid
keegi. Tasa! Tasa!“

Warbaotfil libisesid nad üle lume, mis
nende sammude hääle kustutas, pugesid noorte
kuuskede ja lumitanud pöösaste warju ja jook-
sid kummargile ühe heki äärt mööda edasi.

Jälle oli alanud lumefadu, ruttu ja tihe-
dalt langesid helbed, walget pärlnööri nagu
eesriiet tõnmates põgenejate ja tagaajajate
wabele, nende jälgi kustutades.

Jnge ofutas lumefajule.

„See on hea! — See on wäga hea!“

Ohlseni põllu taga seifid lumitanud kafe-
pöösad. Sinua pugesid nad. Silmapilgu peata-
sid nad seal hinge tõnmates.

Nüüd kajas läbi sügawa wainuse mingisu-
guine hääl, tume kofin, kowa löök puule. Ohl-
sen oli lahitudes ukse lukku paunud. Siis ka-
jasid hüüded, waljusti, wäljemini. Käskiwalt,
wihastnõretawalt kõlasid nad. Surm seisis ses
kõlas.

Jnge jurus käe südamele.

„Nad on seal! — Oh Sumal, nad kõik on
seal!“

Ta wõttis Ohlseni käest kinni. Ruttu we-
das ta teda edasi pöösaste wahelt, rajatumas
metsikus soos. Nende ümber heljusid lumehel-
bed, nende taga puhus tuul ja kõlas wihase
rahwa metsik möll ning kirumine. Wajuw öö
määsis nende kehad warjawatesse warjudesse.
Nad jooksid, tormasid, ei julemud taha waa-
data. Ükski linnaft tulnud kütt ei oleks ofanud
sel walgel lumewäljal teed leida. Soolaps
aga leidis wiimitamata ja kõhklemata õige suuna.
Kumbki neist ei rääkinud.

Raske oli paksus lumes käia.

Neil oli waja joostes hinge tõmmata, ja inimesehääle kõla, mis piiritumal legendikul kangelale kajab, on kardetaw äraandja.

Möödus enam kuu tund, siis kerkisid äkki kolm kasetiwe pimedast esile.

Juge suust tuli rahustaw hääle:

"Siin ta on!"

Mingijugune lumitamud künkas kerkis lumest. Mustalt haigutas sisseläik, mil ust enam ees ei olnud.

Juge tõmbas Ohlseni warjawaše ruumi. Silmapilgu kuulatas ta weel tagasi tulnud tee poole. Ei olnud muud kuulda kui nõrka pominat asunduse poolt. Ja kui asunikud nende jälgi kohe ei olnud leidnud ja nende järele tulnud, selle aja jooksul olid nad juba kustunud.

Kergendatult ohatas wajuš neuu pingile, mis omni tagaseinas seisis.

Ohlsen oli ukse juure seisma jäänud ja wahtis tagasi walgesse lumedõõsse. Wälmine taewäär löi walgemaks. Seljumate helbete taga tekkis nagu koidukuma. Uga päike tõusis lääneft. Sügaw ohe tuli ta rinnast.

"Minu maja! — Mu wili! — Mu loomad! — Kõik mu loomad. — Oh need narrid! — Need pimedad wihaga narrid!"

Juge wõttis tal käest kinni.

"Ira selle peale mõtle! Siin oled warjul, Kort Ohlsen! Ja elad!"

Muuksumine länmatas neuu hääle ja pišarad purskasiid tal silmiš tulekuma nähes.

Ohlsen tõmbas ta oma rinnale.

"Ma elan. Ja sind tänan ma selle eest, sind, kes ja mind oled walwanud kui kaitseingel. Ma ei tea, mis olen teinud, et selle truiduse wääriline olla. Uga ma tahan seda ära teenida, Juge. Siin tahan ma teenida kõik oma tulewase elu, ja arusaamatu ime, mis mulle mu wihast ja meelestibeduses on tõusnud ja mind on sundinud jälle uskuma inimestesse ja üht inimest armastama."

Juge aga wäänles ta käte wahel ja tõrjus ta juldusi.

"Mitte, mitte, Kort Ohlsen! Ma palun sind! Sinu naine! — Weel põlewad surmaküünlad ta laudjül! — Mõtle oma naise peale, kes nii kolelasti on pidanud oma elu lõpetama!"

"Mud wististi, et see miin süü on?!"

Neiu wiititas silmapilgu.

"Nad räägivad et ja temaga oled tülitse-
nud —"

Ohlsen laskis ta lahti.

"Miks tulid ja mind siis hoiatama, kui ja mind ikka weel — ikka weel! — arwad mõrtsu-
kaks?"

"Ma ei wõinud teijiti. Kui sind ka Jumal teab millised koormad rõhumad, ma ei wõi sind jätta, Kort Ohlsen. Arnu saavad kõik, kes kahetsewad. Igaüks wõib ümber pöörda, kes tahab ümber pöörda."

"Mu neuu," ütles Ohlsen tõsijelt, "saada wiimaks ometi kõik kahtlus kaduma. Mind ei koorma ükski raske süütegu, mida üks kumawereline mees teha ei jaksa. Oma naise surmas olen ma süütu. Tema peale on Jumal kohut mõistnud."

Ta tundis, kuidas neuu wärises.

"Kui külm ja oled, waene, armas! Kus mu mõtted ometi wiibisid? Kamnata! Siin peab kõik warsti soojaks muutuma."

Ta mässis rätiku neuu ümber, tõmbas tikuuga tule üles ja nägi, et omnis küllalt turba-
puru oli, samuti ka turbašoošt wäljakistud muu-
nasaaja puujuuri, nagu neid sealt alati leitakse. Ta tõstis ukse, mis hingedešt maha kukkunud, üles ja nõjatas selle ukse ette tuulewarjaks, warjaks ka walgusekumale, mis omništ tahtis wälja tungida. Wanale koldele tegi ta tule üles ja see walgustas ja soojendas tühja ruumi warsti mõnufaks ja mugawaks.

Süümatu silmitšes Juge teda. Tal oli, nagu elaks ta mõnes muinasjutus, mis ta imet-
armastawale meelele meeldisid. Ta ei julenud
siin awada, kartes, et ilus uuenägu kaob ja
ta jälle ärkab, üskina ja waesena Gepe majas.

Kui tuli rõõmasti loitis, istus Kort Ohlsen tema kõrwale pingile ja wõttis ta käest kinni.

"Müüd pead ja teadma, kes ja milline see mees on, kes sinule kuulub siin elus ja ka teises elus igawesti."

Kätt neuu piha ümber pannes, hakkas ta jutustama:

"Ma ei ole sündinud Kort Ohlsenina, seda ja tead. Termolen oli mu wanemate nimi ja Rainer pandi mulle ristimisel nimeks. See oli Weeseri ääres Bierdenis. See on suur madal-
maaküla ja mu isal oli seal ilus talu. Olin
ainus laps, ja kui ma nooreks meheks sirgusin,
wõtsin naise. Kuna see naine oli naabrite laps,
siis ei tahtinud wanemad mind teda wõtmašt,
olguigi et Mariame Betterer mulle õige wähe
kaasa tõi; sešt wana Betterer oli kõik läbi kõri
lastunud. Mina aga olin tüdrukust kui wõlutud.
Minu weri on alati kuum olnud ja mu tahe
äkiline, ja majas ei oleks wististi enam rahu
olnud, kui mu wanemad wastu oleksid hakanud.
Nii astujime abiellu. Minu wanemad ei ela-
nud enam kaua ja muud lapsi neil ei olnud. Nii jäi
talul üskikaks."

Seal kirjutas mulle lord keegi Korl Defert, kellega ma sõjateenistuses olin tuttawaks sa-
nud, ametilt laudsepp, tema käsi ei käinwat hästi.

Ta ei leidwat omal alal teenistust ja see ei tegewat talle ka rõõnu. Tema igatsawat maale. Ja kas ma talle ei leidwat sobiwat kohta?

Me olime sõjateenistuses olnud sõbrad ja sõprus oli minule tähtis sõna. Mu süda seisis mu rinnas tooford alles kui kiwi. Tooford ei oleks ja weel tarwitsemus taterit minu kuuli eest kaitsta. Mitte jäneftki ei lastnud ma, kui ta mu kapsaaias õgis. Ja kui loomi tapeti, läksin ma kodust ära, sest et mul õud oli Jumala looma tappa. Tihti pilkas mind munaine jellepäraft.

Mii siis kirjutasin ma oma sõbrale, ta tulgu minu talle. Ruumi seal temale oli ja tööd ka enam kui küll. Ja tema tuli. Tegew poisiks oli ta olnud alati. Müüd oli ta maailmas ringi hulkunud ja juhused olid ta sõledaks lihvunud, kuua mina endiselt olin jäänud kandi-lijeks.

Lobiseda mõis ta nagu proomireisija ja alati hooga nagu õpetaja; kogu õhtu weetis ta kodus ja mõnikord päewalgi, mil me teised hoolega töötasime.

See meeldis mu naisele.

Talus oli taft wähe tulu. Ta wabandab emast sellega, et ta niisuguse tööga weel ei olla harjunud. Ja ma kannatafin temaga, sest et ma sõpra ju ei tahtnud minema saata. Tema aga kiwitas mulle oma sõprust iga päew suuril sõnal.

Mii wiibis ta aasta ja neli kuud minu talus, käskis, nagu oleks ta olnud peremees, ja mina omas lolluses weel rõõmustasingi selle üle, et talle elu oma majas oskasin nii lõbusaks teha, ning tänasin ka oma naist, kes mind selles aitas. Aga kõige pakkemadki pilved kärisewad kord. See sündis ka minu filmade ees.

Maikuu sai sest neli aastat, siis oli Broomenis loomalaat ja meie sõitjine kõik summa, see tähendab, sõitjib mu naine ja sõber. Mina ja mu sulane ajasime mõne looma laadale. Laadal saadakse tuttawatega kogu maalt kokku. Ja sel päewal märkasid ma, et kõik mu tuttavad mind eriti kummaliselt silmitsejib ja kõiksugu märkusi tegid, millest ma aru ei saanud. Hommik oli külm ja laadal juuakse tihti liiku kõrtsides, niipea kui mõni loom müübud. Üks kannab need napsud ära hästi, teine jääb purju. Ja kes purju jääwad, need ei oska oma keelt enam talitfeda.

Kuua nõndawiisi purjutati, ei jaksanud keegi, kes lehma ära müünud, enam suud pidada, waid jostatab mulle leti ees, mina olla kõigile naabritele naeruks ja pilkaks, sest et mu naine selle mehega libistawat, keda ma omas talus nuuma peal hoidwat.

Nagu tuli kargas wiha mulle peatju. Pea-aegu oleksid ma selle mehe surmiks löömid. Sest ma ei uskunud sõnagi! Ei, niisugust walskust ei wõinud ma uskuda, ei naiste ega oma sõbraft! —

Aga nagu asi nii lähed, side oli mu filmade eest langenud ja ma nägin ning kuulsin korraga asju, mida ma warem ei olnud näinud ega kuulnud. Ma ei tahtnud oma südames lasta umbusaldust ärgata — seekord oli usk minus juba kuivamas. Mu meeleolu oli paha. Kord häbenesin ma oma kwatjust, kord jälle luurasin ma neid. Süda põksus mul hirmus, et nad taban, ja kui ma neid ei tabanud, siis polnud ma ka rahul. Hirmus, hirmus aeg oli see, aeg, mis inimest ial ei tee paremaks.

Kaks nädalat hiljem oli Bierdenis kütipidu. Mul polnud sel päewal nõu neid walwata. Uskusin, et olen kihwtiift jagu saanud oma hinges päraft ägedat tüli, milles mu naine mulle oli ette heitnud mu ätiliift ja ülekohtuift meelt ja oli nii uhkeid sõnu rääkinud auwast meelepahast, et ma oma südames nii alatut kahtlust kannan.

Läksin alles kella kolme paiku piduplatfile. Mu naine ja sõber olid ette läinud. Kui ma neid telgisti ei leidnud, otjisin ma neid — ja leidfin nad ühe kõrtsi pakjust lehtlast ligidalt üksteise kõrwalt.

Mu armas Juge, ma ei taha sulle asja lähemalt maalida — lühidalt, ma teadsin ja ei wõimud enam kahelda, et need kaks inimest, kes mulle maailmas kõige lähemad, mind alatult olid petnud ja mind pealegi weel pilkasiid ja hirwitasiid.

Mõne hetke seisin ma nagu inimene, kelle ümber taewas ja maailm on kildubeks purrenenud. Nutta oleksid ma wõinud nagu poisike selle peene üle, mis mu elus oli surnud, ja ühtlasi mõllas mus wiha, et oleksid wõinud need häbematud tappa. Aga et ma mõrtsukaks ei tahtnud saada halwa naise päraft, siis hii-lijin waitfult eemale. Wististi rudises kruus mu jalgade all, Minule wähemalt näis, nagu oleks mees pead tõstnud ja nagu oleksid meie pilgud üksteiift filmapilgu kohanud. Ma waatasin ruttu kõrwale. Muidu oleksid ta maha lööbud.

Nagu joobnud waarusin ma „Wana kõrtsi,“ kuhu pidumuusika waewalt weel kuulda oli, tahtfin järele mõtelda ja ei juutnud ometi mil-lijfti mõtet kiini hoida, waid walasin ifka jälle külma õlut kõrtsisse, sest et mul tunne oli, nagu põleks mu siemus ja ma peafin teda jahutama.

Aga pea läks mul ifka raskemaks.

(Järgneb).

Tuli südamel.

Saksa kirjaniku Fr. Lehne romaan.

1

1.

Maemulikulult waatasid proua Maria mustad silmad praegu tuppa tulnud härrale, kelle kummardufese ta lähikese peanojutamisega wastas. Pilt toodud kaardile oli talle ütelnud, kes ta wastas seisjis — ja siis oli ta ka juba isegi umbes arwata wõinud, mis külaline tahtis, weel enne kui ta midagi oli ütelnud!

Ta kuju sirgus tahtmatu tõrjes, ja kramplikult wõttis ta parem käsi kleidist kinni. Ta astus ühe sammuga tagasi, nagu kaitstes oma tütrefese ette, kes pool uudishimulikult, pool kartes wahtis wõõra härrat, kellele ta helistamise peale usse awanud.

Dodates seisjis proua Maria Ta silmad puurufid tulija näkku. Midagi ei rääkinud ega käsinud ta. Waikimine muutus rõhufaks ja piinlikuks, eriti härrale. Jumal teab, raskesti kui ta arwanud oli seda ütelda, mis perekond otustanud ja millega ta wend, pärast lähikese wiivitamist, teiste pealekäimisel oli leppinud. See oli raske selle naise ees, keda ta hoopis teiseu ette kujutanud ja kes oma olemuselt kui ka wälimuselt täieliku daami muljet awaldas, waatamata lihtsale kleidile, mis ta ilusat, kuninglikku keha kattis.

Ja nüüd taipas ta ka, milline wõimus sel naisel oli olnud ta wenna üle, kes oli nõrk ja unistaw mees ja oli ära unustanud kõik, mis ta oma perekonnale wõlgnes. Dimeks oli ta nüüd weel aru pähe wõtnud, enne kui see hilja oli.

Sale, wõõras, noor härra kõhatas tasakesi ta tegi tahtmatult liigutufe kurgu juure, nagu oleks see teda pigistanud.

„Pisut piinlik asi on see, mis mind Teie juure toob, armuline proua,“ algas ta wiimaks; „kuid ma loodan, et sellegipärast rahuldawale tulemusse jõuame.“

„Te loodate palju, härra krahw,“ wastas proua Maria pilkawalt, ja ta hääl kõlas sügawasti ja täielikulult nagu kell, nii et krahw peaaegu üllatatuna kuulama jäi. „Teie loodate palju —“

„Muidugi arwestan ma Teie wastutulelikufusega ja tarkufega.“

„Teie arwestate omadustega, mille olemasoluft Teil dieti weel mingisugust tõendust ei ole,“ tähendas proua Maria pilkawalt.

„Do siiski — enam weel kui üks! Näitaks Teie abieliu minu wenna —“

„Härra krahw,“ ajas proua Maria oma pea kuflassse ja weri tõusis tal põskedesse.

„Undke andeks, armuline proua! Aga nii ju asi on — —“

Proua Maria astus mõne sammuga usse poole, tütrefese käest kinni wõttes.

„Ma loobun igajuguseft suusõnaliseft jutlemiseft Teiega, krahw Allwörden. Mis Teil mulle ütelda on, wõite ka kirjalikulult ütelda,“ wastas ta krahwi wiimasele tähendufese ja ta hääl wärises meelepahas.

„Ei, seda mitte, see oleks aegawiitew ja tekitaks ekfiarwamisi. Sellepärast ma ju tulingi,“ waidles krahw elawalt. „Pealegi tegite meile ju ise kirjaliku läbikäimise seega wõimatufks, et meie tõesti hästimõeldud ettepanekud alati wastamata jätsite.“

Proua Maria naeris lähidalt.

„Hästimõeldud — jah! Mida Allwördenid sõnaga „hästimõeldud“ mõtlewad. Olen seda juba küllaldaselt tunda saanud ja sellepärast tänan Teid ka selle eest.“

„Wõi ei olnud see mitte hästimõeldud wastutulek meie poolt, et Teile mu wenna haiguse ajal määrufine teatud summa, kuigi me selleks polnud kohustatud?“ wastas krahw teatud terawufega toonis.

„Just sellepärast loobufingi ma seda wastu wõtmaft, nagu Te seda küll teate, sest et ma arwuandeid ei wõta. Sain nõndagi läbi. Glan selle aja oma tööst, ehkki ma tihti waid kuwa leiba pidin sööma! — Aga nüüd nõuan ma oma õigust!“

„Teie õigust —!“ Krahw kehitas õlgu. „See mõiste on kaunis keeruline —“

„Mitte mulle — pole midagi lihtsamat! Täpan ometi kord jälle oma mehoga ühineda, kelle haigust Te küllalt kawalasti olete seks tarwitanud, et teda oma perekonnast wõõrutada. Kui ta suures hädas — haigena, töowõime tuma, wafena — oma wanemate poole pööras toetufe saamise otstarbel — siis see algas! Teie wiisite ta sanatooriumi ja wõtsite minult seega wõimalufe teda rawitfeda, lohufafite mind tühiste sõnakõlksudega, et tal seal hea on olla. Werise südamega leppisin ma, pidin leppima, sest Teie olite ju, kes ta haiguse kulud kandfite; sellepärast kannatafin ma lahufufe wälja — — aga kui hea meelega oleksin ma tema eest töötanud — —“

„Ottokar ei oleks seda iial lubanud, sest et see ta naisele poleks olnud kohane —“

„Mitte kohane —? Kas võib aus töö olla mittekohane ja auvastane?“ Maria naeratas pifut. „Olen seda teinud enam kui kord, pidin seda tegema — ja tegin seda hea meelega, see sündis tema ja meie laste pärast — armastus andis mulle seks jõudu!“

Ta silmitses oma suuri, kuid kaunistajulisi käsi, mis näitasid, et neile töö ei olnud võõras. Siis jätkas ta paluval, pehmemal toonil kui seni:

„See oli mõnikord raske — aga armastus ja igatsus hoidisid mind ometi jalul, kui olin meeleheitel ja mõtleisin, et see ei lähe. Ja sellepärast palun ma Teid, krahw Allwörden, ärge hoidke minu meest minust kauemini kaugel. Päev päeva kõrval olen ma teda nüüd oodanud, teades, et ta jälle terve on. Ja olen talle kirjutanud, ehk küll tema seda ei ole teinud! Ta on ifegi Voorikese sünnipäeva unustanud! — — Lengefeldis, perekonna keskel viimiseiga olin ma heameelega nõus, aga kord peab sellele ometi tulema lõpp! Ta peab tundma minu ja meie laste igatsust — Teie olete ju ometi tema teades jüa tulnud?“

Krahw Allwörden nokutas pead; kuid edasi rääkides ei waadatud ta proua Mariale mitte silma:

„Kõige pealt, armuline proua, pole mul vähematki mõju Teie palwet täita. Mind on waltitud waid perekonna otjuse kättetoojaks. Teie peate isiku lahutama asjast uing —“

„Ah, mis on mul Teie perekonnaga tege-mišt!“ katkestas pr. Maria ta jutu. „Sellega pole mul asja, ei ma ei ole teda iial tülitanud? Teatage mulle wiimaks ometi, mis tähendus Teie külastusel on, sest jumala muidu Te seda pikka reisi ette ei võtnud.“

Ta oli rahutu ja täis kartust. Krahwi külm, liikumatu, kõrk noor nägu piinas teda. Tal oli, nagu hiilikis ta lähedale midagi kole-dat, ja ta rind tõusis ning wajus sügawasti hingates.

Rüdigier Allwörden heitis pilgu wäikesele, waewalt wiieaastasele tütarlapsle, kes ema käest kramplikult kinni hoidis. See oli ilus laps ja nagu ema suust kukkunud. Ta pruunid juuksed rippusid paksudes jalkades ümmarguse, õhetawa näo ümber, kust mustad, suured sam-metfilmad talle nii pelglikult otša wahtisid, et see teda peaaegu liigutas.

„Kas armate wajalikuks, et Teie tütrekene meie jutu tumistajaks on?“ küsis ta. „Lapsed selles wanusel on juba tähelepanelikud kuula-jad.“

„Kas seda wäikešt kardate? On see siis nii paha, mis Teil mulle on ütelda? Ja tal on ifast nii hea meel. — Etš ole, Voori, ja igat-seb ija järele?“

Ornasti kummardas ilus proua tütrekese juure.

„Peab ta tagasi tulema?“

Laps nokutas kiinitades peaga.

„Dotame teda juba kaua — Gerik ka. Ja ema on alati üksi ning nutab nii palju —“

Proua Maria püüas, ja noor krahw Allwörden waatas tašt mööda. Ta filmad pea-tusid juurel mehepildil, mis elawate lilledega oli ehitud. Sel mehel oli ilus pea, aga ta iludus oli pehme, peaaegu naiselik; aimuštki energijälge polnud leida ta ilusalt näolt, mis awaldas waataja peale iseloomutat mõju. See oli Ottokar Allwörden, tema wanem wend! Ja see sobis nii wähe oma iludusestjoobunud hellitatud hingega jüa ülwäga lihtjasse ruumi. Rüdigier ei mõistnud, kuidas ta nii wiletsates oludes oli wõinud nii kaua elada. Ja kui nüüd sellele lõpp tehti, siis oli see hea. Ta wõttis südame rinda; polnud mõtet oma ülesannet kauemini warjata; pealegi oli ta harjunud alati otjeteed käima — teistest hoolimata.

Ja kas tahtis ta jüin emast lasta pehmetš teha paarist süütust lapsefilmast — jüin, kus see nii wähe sobis ja kus kawal filmakirjali-sus ta perekonnale nii palju muret walmista-mud —?

„Palun, krahw Allwörden, ütelge mulle, millal ma oma meest wõin oodata?“ ütles proua Maria. „Olen olnud jüiamaani kannat-lik, aga kõige suuremalgi kannatusel on kord ots — millal tuleb ta tagasi?“

Ja ootawalt waatas ta wõõrale otša.

Rüdigier Allwörden tõmbas sügawasti hinge.

„Tema ei tule iial enam tagasi. Ärge teda enam oodakegi!“ wastas ta karedasti ja wiit-witamata.

Proua Maria waatas talle tarretult, usku-matult, heitumult otša. Oli ta dieti kuulnud?

„Tema — ei tulegi — tagasi?“ Kähise-des tulid need sõnakatted ta suust.

Allwörden nokutas pead.

„Gi!“

Nagu wälk tabas see ainus sõna waešt prouat. Ta kahmas kätega pähe ja sules nagu peapöörituses filmad, wanus ja oleks kukku-nud, kui Allwörden teda ei oleks kinni hoid-mud. Aga kui ta Allwördeni puudutamist tun-dis, toibus ta jälle, liikkas selle eemale ja sil-mitses teda loitwail silmil, kuna ta ise ras-kesti hingas.

„See pole tõsi! Teie waletate — — wa-letate, et ma oma mehe peale wihasstajin —“

„Ei ma waleta. Määgin alati waid tött. Wale läbi ma ennast ei alanda,“ hüüdis Allwörden, sest etteheide waletamisest wihastas teda.

„Aga miks? Mispärast?“ hoigas proua Maria.

„Ta on arusaamisele jõudnud, mis ta oma perekonnale wõlgneb!“

Allwördeni liikumatu nägu tegi proua Maria meeletuks.

„Kõiges selles olete Teie süüdlane! Teie olete ta minult wõtnud!“ hüüdis ta ja sirutas käed süüdistades tema poole. „Oh, ma tunnen Teid tema jutu järele — kuigi olete temast noorem, oneti walitsete kogu perekonda — ja ainult Teie hoiate teda finni!“

„Kordan, mis enne ütlesin, et tulen waid perekonna ja wenna käsutusel. See on Ottokari waba tahe ja otsus; mina pole teda mõjutanud, kuigi ma tema abielu suhtes alati olen olnud wastaspooljel seisukohal —“

„Mina seda ei usu — Teie otsus on mõduandew.“

Allwörden kehitas õlgu.

„Teie asti on mõelda, mis tahate; ma ei wõi Teid sundida mind uskuma,“ ütles ta karedasti.

„aga Teie ei saa mind ka sundida oma määrustele alistuma —“

„Seda peate tegema!“

„Oh, ma tean juba, kuidas see sündis — seda näen selgesti,“ pomises proua Maria tuikawail huulil. „Tean, kui nõrk ja järelandlik Ottokar on ja kuidas ta kallal on töötatud, kuidas mind on mudasse tallatud, kuidas kõik jõud kokku wõeti, et ta minust loobuks — tunnen teda täpselt, tunnen ta nõrkust ja pehmust! Olen sellega isegi tihti pidanud wõitlema. Sest, krahw Allwörden, kas usute, et minu elu Ottokari kõrwal kerge oli? Aga ma armastan teda. Tema on mu laste isa — ja ma ei lasse teda eneselt wõtta — ei, ei!“ hüüdis ta purskawa kirglikkusega. „Ah, kes teab, millised mõjud seal tegemuses olid!“

„Jah, kui sa neid tunnesid!“ mõtles noor krahw Allwörden äkki südamesse kerkiwas kaastundes, mis talle siin wõrras oli. Sest ta ei pooldanud oma wenna naist sugugi, ja külm ning asjalik oli ta olnud, kui waja oli seda soovimatut perekonnaliiget jälle wälja lüfata. Raastundeta oli ta oma juriidilisi teadmisi ja suhteid selleks kasutanud, et wanema wenna abielu ebaforralikkust selgeks teha, ilma et talle oma nõuannetega oleks peale käinud. Ja ta oli nüüd selle selgestegemise ka proua Mariale oma peale wõtnud.

Krahw Allwörden ja lihtne kõrtsnikutütar ei sobinud kokku, polnud iial kokku sobinud. Juba poisikehena, kes ta alles oli, kui Ottokar selle abielu sõlmis, oli ta rusikaid raputanud ja wemmale wihastelt kirjutanud, enese taht poisikehelitus wihast ja trotslikkuses lahti ütelnud! Ja hiljem, üliõpilasena, polnud ta waated põrmugi pehmenenud, wastuotsja, olid weel terawamaks läinud, ja kui wennaist räägiti, kuulis ta seda ainult piinliku tundega, sest et ta teda täismeheks ei pidanud, kuna see ju ei olnud midagi tähtsat fordasaatnud. Sest mis ta õige oli? Ei midagi muud kui wärwimäärja, pinseldaja, tundmatu, kuulsusetu, surmukswaikitu, ja peale selle weel seisusekohatult abielus, selle tagajärjel wõrdunud perekonnast, kes teda ei toetanud ega ei tunnistanud!

Müdiges Allwörden ei suutnud sest kõigest oma tarretuses aru saada, enam kui maailm lahutas teda wennaist kui kergemeelsest kunstnikust, kuna tema ise oli kange aris opraat.

Täis hirmu silmitses laps ema; ta tundis instinktiivselt, et emale walu tehti.

„Ema, armas, hea ema!“ jostistas ta.

Õrnasti pigistas proua Marie oma tütrekest rinnale.

„Iga tahawad nad sulst ära wõtta, Võori, jalakawalusega, ilma et nad hooliksid, mis meie kannatame! Kuuled sa — isa ei tule enam tagasi; seda ei lubata talle — ja waata seal seda härrat täpselt, see ongi, kes ta sinult wõtab!“

Laps hakkas nutma, wähem ema sõnadest arusaamise pärast, enam aga ema erutatud, temale arusaamatut ärewust närgates.

Müdiges Allwörden sai käsitüks. Kui talle midagi wastik oli, siis olid need inimesed, kes lastsid endid oma tunnetest wallutada, ja proua Maria olek paistis temale olewat ettekawatsetud poos; ta ei suutnud ju mõista, mis naine ja ema pidi tundma, kui talt ära wõtta taheti ta mees ja laste isa.

„Gnefjestmõistetawalt kantakse Teie ja Teie laste eest igas suhtes hoolt!“ wõttis ta jälle kuival äritoonil sõna, rahataskust mõned paberid wälja wõttes. „Siin on tšheff pangale, kes Teile iga kuu neljajada marka maksab, summa, mis Teile eluülespidamiseks küllaldane on ja Teile ka wõimaluse annab lastele korraliku kaswatusse anda. Muudugi antakse Teile, kui poeg ülikooli astub ja sõjateenistusse wõetakse, sel puhul toetust weel enam. Ja siin on Teile wiimase aasta kuludeks ejiotsa weel tuhat marka —“

Krahwi kaine, nõrk teguwits tegi proua Maria meeletuks. Ta wabises kogu kehast. Weri tõusis talle näkku, oimukohad wafardajid. Ta ei jaksanud ennast enam walitseda, wõttis

tuhatmargase paberiraha, kivistas selle pooleks ja wiskas ta siis teisele jalgade ette.

„Mina Teie raha ei taha!“ hüüdis ta. „Rahaga ei lase ma eneselt oma õigust ja oma meest ära osta! Leidub veel teisi abinõusid ja teid, mida wõin tarwitada. Meil, krahw Allwörden, pole üksteisele enam midagi ütelda. Tean, mis teen — film silma wastas peab mu mees seletama, kas ta sellega, mis ütlete, nõus on.“

„Kui asi nii ei oleks, siis ei wiibiks ma praegu ka siin,“ wastas krahw ja lükkas rahapooled jalaga kõrwale. „Olen tema nõusolekul siin. Sellepärast ärge käige rahaga mitte nii kergemeelselt ümber. Ma ütlen seda mitte Teie pärast, waid Teie laste pärast, kellele see on määratud —“

„Suurepärane, tõesti!“ pilkas proua Maria. „Aga mina ei waja Teie hoolitsust. Seni hoidsin ma enmast tagasi ega nõudnud oma õigust, nüüd peab asi muutuma. Kas tere tulnud wõi mitte — küll ma leian tee Lengefeldti. On aeg, et mu lapsed tundma õpivad oma isa wanemaid; liig kaua olen ma sellega wiitunud —“

Kas pidi see olema ähwardus? See näis medleheitlikule naisele sobimat.

„Seda ei tee Teie mitte, kui —“

„Kes tahab mind selles takistada?“ katkestas proua Maria.

„Mina! Teie oma huwides.“

Pilkawalt tõmbas proua Maria oma huuled torru.

„Mind ei hoiä üfski wõim maailmas tagasi. Wõin juba homme sõita Lengefeldti, kui tahan!“

„Kordan weel: Teie huwides! Palun Teid, armuline proua, minus mitte näha waenlast — iga teinegi meie perekonnast oleks saanud rääkinud —“

Proua silmitses teda terawasti.

„Ka minu mees?“

„Jah, temagi —“

Maria hakkas naerma.

„Ottokar — minuga, oma naisega? — Krahw Allwörden, ma ei ole ju wäike laps, seda tontidega hirmutatatakse. Minu mees peaks —?“

„Kuulake mind hetke aega rahulikult, armuline proua,“ algas Rüdiger Allwörden ruttu, ja ta hääl wärises. Nüüd tuli peaaugi, see, mida ta oli arwanud nii kergeks ja mis talle nüüd wäga raskeks muutus. Ta üllas iseloom tõrjus wastu, aga ta oli ülesande kord oma peale wõtnud, ja see oli ometi parem kui wõõraste kaudu. „Kõige efsiti lubage mulle mõned küsimused. Kui wana Te olite, kui abiellusite —?“

„Miks Te seda küsite? Mis huwi pakub Teile see?“

„Seda näete hiljem, nii siis palun —“

„Olin parajasti seitseteistkümmend aastat wanaks saanud —“

Rüdiger nokutas oma ette.

„— ja Ottokar weel mitte kakskümmendüks! — Kas olete austrialane? —“

„Jah, sündinud Finsbruckis. Aga miks Te seda küsite? Teie —“

„Ja abiellu astusite Inglismaal?“

„Kui Te seda kõit juba teate, mistarmis siis weel küsite,“ hüüdis proua Maria karsitult.

Rüdiger ei pannud seda nagu tähelegi.

„Teie wanemad polnud Teie abiellumiseega nõus. Teie olite wanematemajast salamahti lahkunud, ühes minu wemmaga, ja hiljemgi ei saanud Teie oma wanematelt weel tagant järele abiellumiseks luba, ehk küll —“

„Jah, ehk küll nad olid lihtsad kõrtsipidajad ja minu mees krahw,“ hüüdis proua Maria wähele, mitte aimate, mille poole Rüdiger tüüris. „Ka meil on oma kodaniku-uhkus, härra krahw, ja mu wanemad olid mind küllalt hoiatanud noore kunstniku eest, kes meie juures elas ja kellele mina wäga meeldisin! Kui usklikud katoliiklased ei wõinud nad ial oma luba anda abiellu astumiseks „ketseriga,“ kes ta ka oli. Wastuotsja, nad ütlesid, see ei ole hea ja mina pidawat seda hiljem kibedasti kahetsema — ja minuga leppimata surid nad!“ jatkas ta ärdalt. „Nii siis olen minagi ohwri toonud, krahw Allwörden, kuna ma kõigeft loobusin, mis mulle kalliks oli, oma suure armastuse pärast — ja olen selle läbi kaotanud oma kodu — ial enam pole ma teda näha saanud —“

„Kui Te Ottokari tõesti armastate, peate weel enam ohwerdama.“

„Weel enam? Mis wõin ma weel enam teha, kui juba olen teinud?“ küsis proua Maria wäsinult naeratades.

„Wiimse — andke ta wabaks!“

Kõledasti hakkas Maria naerma. See oli furi, närmikil naer.

„Minul pole sugugi naljataju, krahw Allwörden! Kas nõutakse seda tõesti minult, tema laulatatud naiselt?“

„Seda Te just ei ole, ei ole ial olnud! Selles seisabft kõit see asi.“

Proua Maria waatas talle tarretult otfsa, nagu ei oleks ta dieti kuulnud.

„Olete hull?“ hüüdis ta ägades, ja tahtmata tõstis ta oma käe, nagu oleks ta tahtnud löögiga seda teotawat kahtlustust kätte maksta.

„Teie abiellu on olnud alguseft jaadif maksu- wõetu, kuna Teie kui austrialane ilma oma

wanemate loata ja alaealijelt väljamaal abiellu-
fite. Teil wõis ju olla kindel usk, — aga siin
need paberid näitavad Teile selle wastandit.”

Ta pani mõned paberid proua ette lauale,
kes nad wärijewa fäega fõrwale lükkas. Ta
lähenes krahwile ja maatas talle uurimalt filma.

„Ja seda meie seaduse mittetundmist kasu-
tatakse nüüd wiisteistkümmend aastat hiljem
meie lahutamiseks? Kasutatakse neid kui wõi-
nundusi, kui ahwardust, et ma Teile soowidele
alistuskjin? Oh häbi niisugusest alatuselt! Wõi-
matu, et minu mees sellega nõus on! Mis
tema sellest arwab? Uga rääkige tõtt, krahw
Allwõrden!” hüüdis proua Maria peaaegu
ahwardades.

Rüdigeri wiiwitas wastusega; ta häbenes
wenna asemel, sest tema sõnad pibid hingetult
kuulawale naisele surmahoobi andma.

„Et rääkige ometi, krahw Allwõrden!”

Põnewalt silmitjes ta oma wastast.

„Ottokar tunnustab seadust ja alistub sel-
lele,” ütles krahw, aga ei waadamud selle juures
Mariale.

Kajas kõle kiljatus.

„Mis? See pole tõsi, ei wõi olla tõsi! Ta
ei wõi ju tahta mind ja mu lapsi häbige fatta?”
Ta raputas krahwi warrukast. „Olge ometi
halastaja, krahw Allwõrden; ma pole Teile ju
iial midagi paha teinud. Ütelge ometi, et see
wõimatu on — —”

Rüdigeri oli põrutatud proua Maria walust,
aga ta ei wõinud parata. Ta wõttis põuest
kirja.

„Siin selle kirja andis Ottokar mulle Teile
jaoks kaasa!”

Maria kiskus kirja ta käest; lähemal hetkel
oli purustatud ümbrik põrandal, ja ta silmad
lendajid üle kirja:

„Minu armas Maria!

Waluga, mis mu mõtted ja mu käe
peaaegu halwaw, pean sulle teatama, et
me nüüd peame selle eest kammutama, mil-
les kord teadmatuses eksisime. Mu wend
Rüdigeri ütles sulle kõik lähemalt, mina
seda teha ei jaska. Ütlen aimult üht:
me peame lahkuma, Maria! Kõrgem wõim
annab meile oma määruse. Uga ära
muretse, siinu ja laste eest kaminan ma
hoolt.

Ja ma tänan sind selle eest, mis ja
mulle oled olnud. Siäl ei saa ma seda
unustama.

Wlati Siinu Ottokar.”

Wael kord luges Maria, poolwaljusti, nagu
ei usuks ta oma filmi selles, mis nad luge-
nud — seda kirjutas ta mees, seda julges ta
kirjutada — neid tühje sijutumaid sõnu —

pärast wiieteistkümmend aastast abielu, mil ta enda
tema eest peaaegu ohwerdanud ja ise töötanud,
kui temal, Ottokaril, jõud puudus perekonna
eest küllaldajelt hoolitseda!

Kibedasti, pilkawalt hakkas ta naerma; pi-
saraid ta ei leidnud; ta silmad olid kuivad ja
põlewad.

„Kas tunnete Ottokari kirja jisu? Ei? —
Noh, siis konstateerige ise, milline halatsemis-
wääriline argpüks Teile wend on!”

Lugeses kirja, tõusis palaw häbipuna Rü-
digeri näole; mõtetes pidi ta sellele naisele
õiguse andma, kui ta Ottokari kohta nii kareda
sõna tarwitas.

„Ottokar lepib aru saades, et — —”

„Oh, jätke tema wabandamine. Temaga teen
ma ise lõpuarwe. Kas usute, et ma lasen enese
ja selle seal,” ta õjutas oma tütrele, „ja
ka oma poja autuks teha? Oma lastelt ei lasse
ma nende isa mitte nii kergesti rööwida! —
Ja Teile olete Ottokari sellele loobumisele sun-
dinud! Tunnen Teid täpselt tema seletustest;
kuigi ta Teist palju wanem on, ometi kartis ta
Teid — —”

„Seks pole ma temale iial põhjust annud —
ja selgi juhtumisel on asi teistiti kui arwate.
Teie hindate mind ekslikult, armuline proua!”

Ta wõttis kähara.

„Minu ülesanne on täidetud. Kui Te need
kirjad läbi waatate, siis leiate, et Teile mingi-
sugust ülekohtu ei taheta teha.”

Ta kummardas.

„Ei, tõesti mitte! Minult — !”

Proua Maria katkestas sõna, pigistas suu
kinni pani Rüdigeri jumalagajätet maewalt tä-
hele. Lufaselt wahtis ta oma ette. Waewalt
teadis ta, et Rüdigeri oli toast lahkunud ja et
ta ühki oli. Mõttes möllasid ta peas, mitte
arw saada tahtes, et see kõik ikka tõsi oli, mis
nii ootamatult tema peale langenud.

Siis aga ajas ta enese firgeks; tal polnud
ju aega muredeesse lastuda. Kell sai warsti
mõis. Poeg pidi warsti koolist tulema, ja sel
oli siis alati hea isu. Ta muretses talle süüa
ja keetis kafaod, ja warsti heliseski kell. Loori
awas tulijale ukse, sest ta armastras õrnasti
oma suurt wenda, kes talle alati midagi kaasa
tõi.

Nagu ikka istus proua Maria poja juures
ja laskis tal enesele koolilugusid jutustada.

„On sul pahandust olnud, ema, wõi on mi-
dagi muud paha juhtunud?” küsis Gerik äkki.
Ema nokutas.

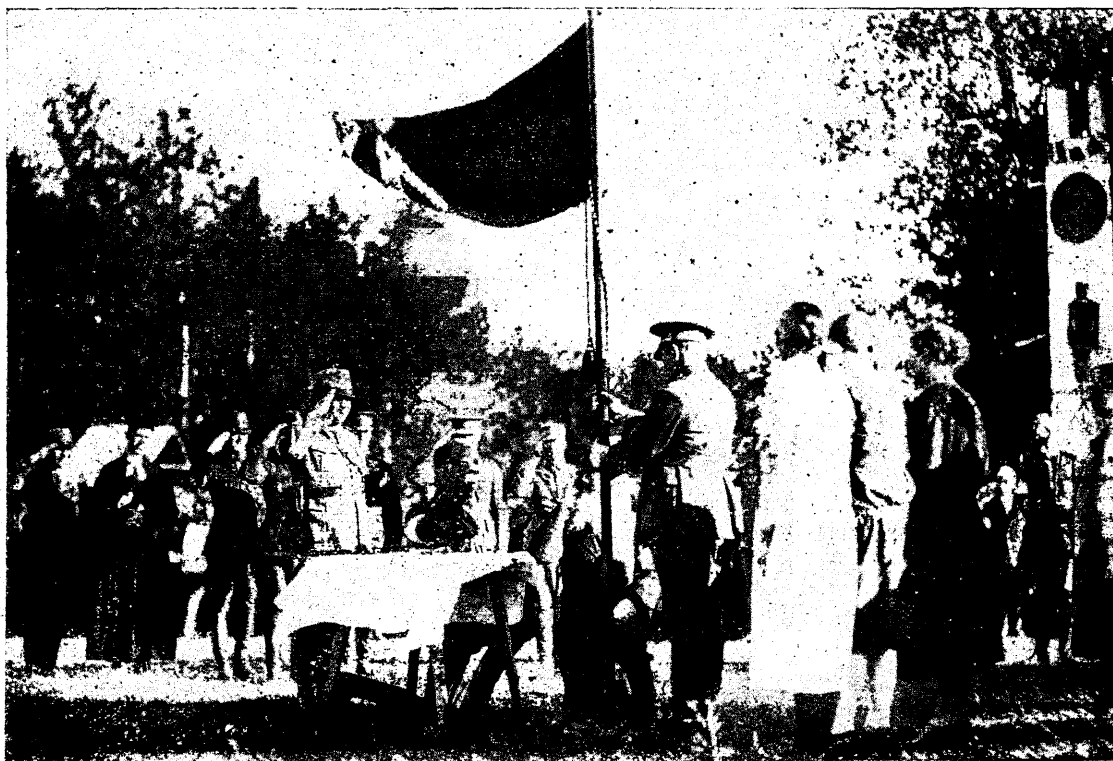
Poeg waatas talle otja ja näitas talle siis
wiiwitades üht ajalehte, mille ta oma kooli-
raamatute wahelt wõttis.

(Järgneb).

Laulupäew Keilas.

Jaanipäeval oli Keilas laulupäew, millest wõttis osa üle 400 laulja. Laulukoore juhtas hra Orgusaar.

Lipuannetamine Põltsamaa kaitsemalewale. Lipu annab üle sõjaminister kindral Reek.

Kaitseliidu suurpäewadelt. Kaitsemalewlaste paraad Tartus, Suurel turul — Raekoja ees.

Ipatjewi maja Ekaterinburgis, kus omal ajal bukafi M. Woikowi osawõttel wene keiser Nikolai II ja tema perekond. M. Woikow oli tol ajal Ekaterin'urgi kubermangu komissar.

Wene saadik Warsawis M. Woikow, kelle surmas Warsawi jaamas rewohvri kuuliga 19 a. B. Kowarda.

Tõtt ja nalja.

Ebausklik.

Kütt (hommikul metsa minnes): „Nüüd tulewad mulle vastu kaks naist, üks noor ja teine wana — kas algab mul nüüd õnnelik või õnnetu päew?“

Kindel tundemärk.

A n t s : „On su wennakene jälle terve?“
E n n o : „Jah, sai isa käest täna jälle esimese keretäie.“

Tunneb asja.

R i k a s p r u u t : „Kui oleme abielus, tahan waid kaht teenijat.“

P e i g m e e s : „Sul saab neid olema kakskümmend, aga mitte korraga!“

Mõtlemapanew.

„Noh, eriti lahke ei näise daam mitte olewat, keda Te mulle soovitate.“

K o s j a s o b i t a j a : „Härra, sellest daamist ei leidu paremat. Olen talle seni juba neli abielumeest sobitanud.“

N a i n e : „Sina süd ametu! Põletad kõik kirjad, mis mulle enne abiellumist kirjutasid.“

M e e s : „Ainult sinupärst, et mind testamenti tehes arwataks täie mõistuse juures olewat.“

Sinise- ehk mustawärwiliste riiete pesemine.

Selleks walida kuiw päew, kuid mitte liig päikesepaisteline. Riie paraja hulga külma wee sisse panna, nii et see üleni kaetud oleks. Koorida ja wiiludeks lõigata neli suurt toorest kartulit, mis riide juure wee sisse panna. Kaks tundi liguneda lasta. Sellejärele riie pesulauale panna ja plekilisi kohti kartuli wiiludega hõõruda. Loputada kahest weest, wiimasele pesusine lisades. Riie ilma wäänamata weest wälja wõtta, puu peale asetada ja wilusse kohta kuiwama panna. Kui riie kuiw, siis triikida paraja kuuma rauaga.

Walgete siidikleitide ja pluuside pesemine.

Loputada soojasseebiwahuses wees ja määratud kohti ettewaatlikult hõõruda. Soojas wees üle loputada, millele lisatud wähe booraksi, paar teelusika täit piiritust ja äranagemise järele pesusinet.

Booraks annab siidiriidele paraja kõwaduse ja piiritus hoiab kolletanuks muutumise eest. Puhta walge riide sisse mässida ja paraja kuuma rauaga hästi niiskelt pahemalt poolt triikida.

Sameti pesemine

Walmistada hea soe seebiwahu wesi. Sellesse riie panna, nii et see üleni weega kaetud oleks ja edasi-tagasi loputada, Hõõruda ei tarwitse. Leiges wees hästi üleloputada ja peode wahel nii palju wett wälja wäänata kui wõimalik. Sametit ei tohi wäänata, muidu jääwad sellesse kniwanult triibud ja kortsud sisse. Hästi sirgeks raputada ja põlewa ahju ette parema poolega vastu kuumust kuiwama riputada. Kui kuiw, siis lauale paks tekk mitmesse korda laotada ja selle peal sametit pahemalt poolt pressida. Puuwilla sametil võib ainult õmbuluse ja palistuse kohti triikida, kuna tasane pind triikimata võib jääda.

„Kus kawatsete oma suwise puhkeaja mööda saata, härra Klaweriheli?“

„Jään Tallinnasse.“

„Kas Te enesele siis tänawu vähematki waheldust ei taha lubada?“

„Nimelt tahan seda, herra Pasunahäl; minu naine läheb tänawu Wõsule.“

„Hallo, kas olete Teie, proua Öun? Kas ei oleks Teil lusti minu operipiletid täna omale wõtta? Mind kutsuti õnnetuseks kusagile õhtusöögile ja me unustasime ära ütlemata.“

„Ei, piletid ei saa ma wõtta. Wististi olete unustanud, kuhu Teie olete kutsutud — nimelt minu juure.“

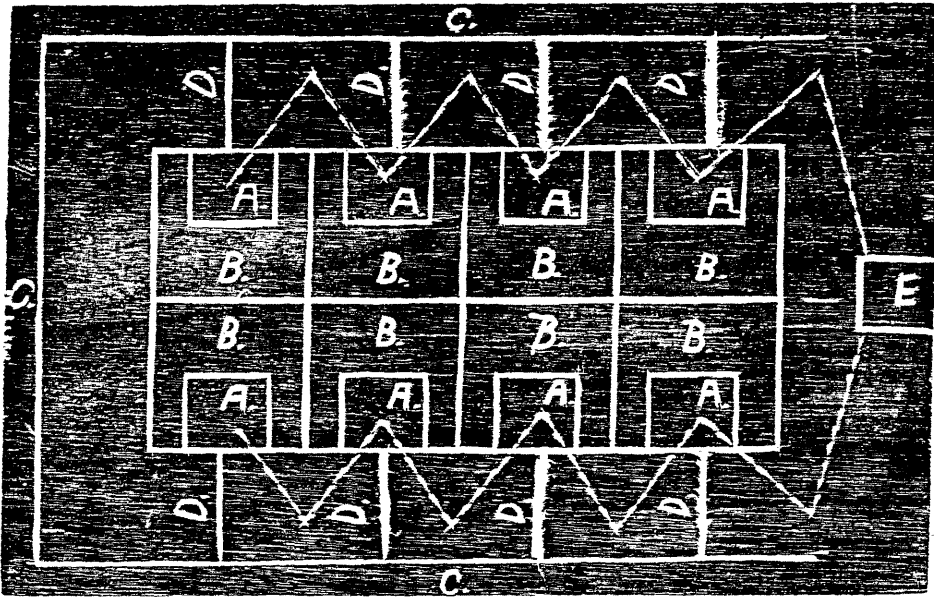
TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—	1/4 aast. (6 nr.nr.)	Mk. 225.—	1/1 lhk.M.3500.—	1/4 lhk. M. 900.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 400.—	1 kuus (2 nr.nr.)	„ 80.—	1/2 „ „ 1750.—	1/8 „ „ 450.—
Üksiknumber	40 mk.;	wäljamaale: 1/1 a. 900 mk.,	1/2 a 500 mk.	1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—

KUULUTUSTE HINNAD:

Tellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16.

Hindmõistatuse lahendus nr. 9 (123).

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Martin Aljas, Arnold Aljas, R. Allisson, M. Braun, Heinrich Damm, E. Emann, Alexa der Gold, H. Herodes, Milla Jeromin, A kadi Jürisson, Victor Jürisson, G. Jürisson, M. Jürisson, Harald Johani, And. Janson, H. Kuuli, Ew. Kuuskmann, Oskar Kanarbik, Salme Kask, Agnes Kütt, Pauline Lall, Hed. Martinson, Ilmar Mägi, T. Nomberg, Astrid P., Bernhard Prooso, Arthur Peterson, R. Parol, M. Suisen, August Saller, Rudolf Sarw, E. Steinmann, Herta Steinmann, H. Tults, E. Luuk, K. Veski.

Tartust: L. Kurlents, Astrid Ratnik, Endel Susi.

Pärnust: Angeline Ausberg, A. M. Arro, Uno Jansen, E. Kewardt, Milda Küng, Joh. Midri, K. Oja, N. Ruus, L. Tugetam, „Weronia.“

Walgast: August Oinas, W. Treumuth, J. Winnal, H. Willst.

Wõrust: E. Keiso, Joh. Palkman.

Tapalt: H. Beikmann, Eddy Embach, A Jantra, L. Juul, Karl Juul, B. Luuk, E. Luuk, S. Lauton, R. E. Steinbach.

Rakwerest: Fritz Kask, J. Walter.

Narwast: Karin Kärbbik, K. Laasik, Jakob Sakk, Karl Sakk.

Wiljandist: A. Mängel, A. Wirn, Joh. Wiite.

Narwa Jõesuust: Karl Kuusik. **Jõgewalt:** Elmar Klausson. **Hagerist:** L. Herman, Arton Kasendori, Aug. Kasendori, H. Mikker. **Annikwerest:** H. Habicht. **Lau-palt:** A. Haas. **Skesrjätinast:** Johannes Kask. **Keilast:** A. Kulpri. **Hiiu Keinast:** Rudolf Tister. **Kohilast:** Joh. Taumi, Natalie Mikker. **Torist:** E. T. **Abjast:** Endel Mägi.

Sindist: Joh. Kask. **Häädemeestest:** Roosa urk, Anny Puusaar. **Penojalt:** Peete. **Pint.** **Mäelt:** Liana Reisenkopf. **Sauelt:** U. Riga. **Kuresaarest:** D. Tarkpea. **Särnast:** E. Lepp, A. Lepp, Aksel Pähä. **Nõmmelt:** J. Söer. **Baltiskist:** Aug Kirsal. **Tarakwerest:** Erich Do beck. **Kärust:** Paul Eheland.

neist mõtsid loomisel 1) „Eesti Vabariigi loomispäevilt 1917—1925“ — **Eddy Embach**, Tapalt, Ambla mnt. 45; 2) Aino Kallas „Võerasveri“ — **H. Habicht**, Annikvere p. ag.; 3) J. Barbarus. „Kolmnurk“ — **A. M. Arro**, Pärnust, Karuselli tän. 45.

„Romaan'i“ talitus.

Leidsin! — Seal ta ongi!

„MERCADO“

Müüriwahe tänawal 16

Kõnentraat 31-06

Alati ladus peatelefonid, waljuhääldajad, wärsked anoodi patareid. — Suur walik detektor- ja lampaparaate, kristalle, poole ja kõik osad isehitamiseks.

Jalgrattad ja nende osad.

Kõige soodsam ostukoht. Tulge ja weendugel

Austusega omanik

Rudolf Krik.

Sinu vabad tunnid olgu rõõmurikkad!

Äripäevadel peale töölõppu ja pühapäevadel olgu siru ja sinu omaste wabaaeg hästi ja tulukalt kasutatud ja täis rõõmu. Seda võimaldab hinnapoolest kõigi'e kättesaadaw wäärtusline põnewa ja walitud sisuga ELU raan atute kogu.

Kõigest 35 marga eest ühes saatekuludega wõite juba omada 96—110 leheküljelise hää ja põnewa sisuga raamatut, tuntud kirjaniku sulest. Raamatud on trükitud hääil paberil ja käepärases kaustas.

Raamatute nimestik:

Nr. 1. Arthur Schnitzler, Mäng hommiku-ämarikus.

Schnitzleri uus ülipõnew jutustus mängukuradist wallutatud inimestest ja saatuse mängust inimestega. 120 lehekülge, hind 35 marka.

Nr. 2. Emil Droonbe g, Karukütt Karejõel. Saksa loetawama kirjaniku ülipõnew romaan Kanadast. Romaani tegewustik on omapärane oma üksteisest läbipõimitud jahijuhtumiste ja armastuse looga ning kaunide looduse kirjeldustega ja kaasakiskuw otsast lõpuni. 188 lhk., hind 70 marka.

Nr. 3. Victor Hugo, I'apakirwe aastal.

Hugo kuulus romaan prantsuse rewulutsiooni põrutawamast ajast „1793“ on siin edasi antud uult ja ajakohaselt ümbertõetatuna. Romaan waprusest ja mehisusest, Wendee kangelaslikust wõitlusest rewulutsiooni wägedega. Üks klassiline ilmakirjanduse romaan. 190 lehekülge, hind 70 marka.

Nr. 4. A. Conan-Doyl, Kolmnurk sõõris.

Conan-Doylist tuntud ülipõnewusega kirjeltatud salapärase tapmise selgitamine. Romaani tegewus areneb Inglismaal ja Ameerikas.

212 lehekülge, hind 70 marka.

Nr. 5. Björnstjerne-Björnson, Päiwila Synnöve.

Björnsoni kaunim nowell kõikwõitwast armastusest. Lugu lihtsate norra talunikude elust.

110 lehekülge, hind 35 marka.

Nr. 6. H. Courths-Mahleri, Anna andeks, Loori. Ilus liigutaw romaan. 212 lhk., hind 70 marka.

Nr. 7. Jack London, Rudolf de Haas A. Heye. Kolm romantilist, piltidega ilustatud jutustust täis põnewaid juhtumusi. Tegewuspaigaks: Austraalia, Aafrika ja külm Aljaska. 96 lhk., hind 35 marka.

Nr. 8. Thea von Harbou, Metropolis.

Harbou uusim romaan mille järele Euroopa suurim film lavastati. Üks tulewiku romaan hiigla linna raamil. Andekas jutustaja oskab ka siin põnewust saawutada ja kaasakiskuda tugewates wärwides kujutatud hiigla konflikti sünnist ja selle lahendusest kõiki ohwerdawa armastuse läbi.

227 lehekülge, hind 70 marka.

Teil tarwitseb ainult siin leiduw lõigend täita ja ELU TALITUSELE, TALLINN, Postkast 29 — Ja.k. Ro. ära saata ja soowitud raamatud saadetakse kohe wälja.

Tellimine „ELU“ talitusele, Tallinn, Postkast 29 — Jaosk. Ro.

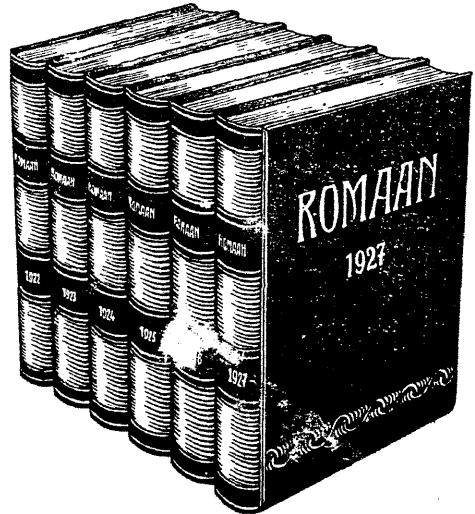
Saatke minule, saate- ja pakkimisekulu jääb Teile kanda: ELU raamatute kogust raamatud

Nr. Nr
Raha (Mk) lisasin siia juure, saatsin eraldi, kohustan raamatute hinna ja 15 marka järelmaksukulu postijäreilmaksuga tasuma. (Mittetarwilik läbi kriipsutada)

Nimi

Aadress

Nõudke hinnata piltidega ilustatud raamatute nimestikku!

Täiendage oma raamatukogu

kõlletud „Romaani“ aastakäikudega:

Aas:akäik	1922	ilu- ja	olnahkkõites	700.
„	1923	„	„	900.
„	1924	„	„	950.
„	1925	„	„	950.
„	1926	„	„	950.

„ROMAANI“ talitus. Tallinn, Müüriwahe t. 16

Rätsepaäri

MAX JOHANSON

(Peterburist).

Tallinn, Lühikejalg 6, kõnetr. 30-89.

Võtan tellimisi vastu
kõiksugu meeste-
rahvariiete peale.

Alaliselt suures väljavalikus mood-
sais mustreis kõige paremaid Ing-
lise riideid, voodreid ja siide.

Austusega

M. Johanson.